

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Pars Prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

G Y M N A S I U M

P A T I E N T I Æ

P A R S P R I M A

CAPVT I.

Que panarum genera, seu, que cruces sint in gymnasio patientia ferenda.

QUERCVS olim, sed faucibus & fracta cum Arundine familiaribus cepit fabulari. In initium colloqui Quercus ad clade propria traxit. Fortuna scilicet malignitas, & casus aduersi Quercum fecere disertam. Me, aiebat, aspice, o mea vicina, & calamitatis cernes speculum: vix ego mei dimidium retinuit adsto convulsa miserę que lacerata: sic Eoli fratres me traierunt. Sed, obsecro, quid prius mirer, te tam salvam, an me sic ægram? Tu mihi viribus, o Arundo nequaquam par es. Ipsi oculi dicunt, me milles robustiorem esse quam sint vel centum vel mille Arundines. Nihilominus cum venti ac turbines me incursant, nullæ sunt vires meæ; convellor, laceror, frangor, deiecor. Tu verò ventorum vim annem eludis; vacuo ventre pugnas, & nunquam non vincis; triumphas sola. Nos Ajaces vincimur, qui demum hoc fieri dicam? Arundo sibi docta, nihil interpellans loquentem, vix demum sic orsi: Non est, inquit, quod mireris, o mea optima vicina; tuum tibi robur exitio est: Si minus esses, robusta, magis fores integra & sana. Pace tuâ dixerim, tu robori tuo fidis, vento resistis, atque ita vinceris. Adversarium habes qui cedere nesciat; illum hostiles vires animant; robor ei additur, quoties cum robustissimis congregitur; tantoque certior habet victoriam, quanto difficiliorem pugnam. Hinc ventus vel altissimas, vel densissimas quercus dejicit, ridetque infamiam frustra resistentium. Ego fragilitatis meæ non ignara cedo, & vel uno die sexcentis ventum venor preno corporis flexu. Nec mihi grave est, ut vitam tuear, vel milles adorare tam potentem hostem. Proinde hic non viribus agendum est, sed dexteritate.

In calamitatibus dexteritate opus est.

Cum earum ventus neminem non incusat, nemini parit; probos, improbos juxta habet. Et quis est qui nisi adversariis? Sed multi adversis erudiuntur, & attolluntur caelo; non pauci franguntur, & deieciuntur Erebo. In eo res vertitur, non quantum adversa sentiamus, sed quomodo id perferamus.

Varia fors discipulorum, diversus etiam est profectus in scholis.

Sicut & in schola Christi, in

Ita prorsus est: Intuta sunt vires, cum consilium deest aut dexteritas. Calamitatis ventus neminem non incusat, nemini parit; probos, improbos juxta habet. Et quis est qui nisi adversariis? Sed multi adversis erudiuntur, & attolluntur caelo; non pauci franguntur, & deieciuntur Erebo. In eo res vertitur, non quantum adversa sentiamus, sed quomodo id perferamus.

In unam eandemque scholam ducenti subinde discipuli compinguntur, sed non omnes hinc Appollines emergunt. Laurigeri multi, pauci Phebi. E scholis aliqui ad castra transiunt; alii hoc discunt ut cautionariam, aut mercaturam exercent; alii è ludo literario vespillones aut aditimi, aut etiam tabellarii, vel frumentarii mensores & messores rusticani procedunt. Refert, non quid discas, sed quid discendo proficias. Et quia varia discendum fors est, diversus etiam profectus est. Illis deest ingenium, istis pecunia, his industria: ita nec illi, nec isti, nec hi doctrinam adipiscuntur.

Eadem panè ratio est in Gymnasio Patientia, seu Schola Christi. Varius hic discendum vel ardor, vel languor est, & hinc & profectus planè dissimilis. Illud

Tom. II.

A tamen præclarissimum, & hinc uni Gymnasio proprium, ut in eo nemo non proficiat, nisi qui proficere nolit: ingenium aut pecunia hic nulli negatur, modò ille adferat promptum ac cupidum discendi animum. Sola hic industria potest omnia. Hic illud unum unicum inter deterrima censetur: **N O L I E D I S C E R E**.

quæ nemo non proficit, nisi qui proficere nolit.

Sed quibus libris hic opus? quæ volumina in hoc gymnasio terenda? Pascorum mos non illaudatus fuit, convivis ante accubitus schedam porrigere, aut etiam domum præmittere, quæ omnium ferculorum in convivio apponendorum seriem ediceret. Ita convivarum quemque præmonebat: Hos missus habebis, hæc tibi fercula, hoc numero atque ordine ponentur. Proinde si quid è prioribus minus ad palatum aut stomachum tuum fuerit, substringe famem, & locum melioribus serva. Consultum omnino censuerunt, sciri à convivis, quid positurus esset paterfamilias.

Porrigere schedam ferculorum ante accubitus. Ita convivarum quemque præmonebat.

In Gymnasio Patientia non minus expediet scire, quibusnam calamitatibus **D E V S** mortales premere consuevit. Primum discipuli munus est, libros nosse quos prælegendi sunt, Iobus his ipsis curis agitur: *Librum, inquit, scribat ipse qui judicat ut in humero meo portem illum.* Omnia quæ sibi patientia forent, in unum volumen redigi cupiebat, paratus hoc onus non invitis humeris asportare.

Hos missus habebis, hæc tibi fercula, hoc numero atque ordine ponentur. Proinde si quid è prioribus minus ad palatum aut stomachum tuum fuerit, substringe famem, & locum melioribus serva.

Hoc igitur ante omnia agamus, & afflictionum genera (usitato nomine **C R V C I S** appellantur) in certas classes distribuamus.

§. I.

Quidquid panarum in hoc Orbe, quidquid afflictionum vel exercitationum est, sub hoc decemplexi cruciatuum schemate continetur. Habet nimirum **D E V S** in Patientia Gymnasio:

1. In gymnasio patientia profectus est.

- 1. VIRGAS. 2. SAGITTAS. 3. FACIES. 4. STRAMINEVM SERTVM. 5. BACILLOS. 6. LAQUEOS & CATENAS. 7. NODOSOS FVSTES. 8. PALLYM. 9. FLAGRA. 10. SACCVM.

1. In gymnasio patientia profectus est.

Hæc strictim nunc exponamus, uberius singula suo loco explicaturi.

1. In gymnasio patientia profectus est.

1. **VIRGA** Morbos ac dolores significant. Morborum panè innumeri sunt; singuli aliquid amaroris à Morte participant. His Virgis inlittantur ad Mortis sacra. Per morbos ad Mortem via est. Multorum mortem distulit Morbus; & saltem illis fuit, fideri perire. Et est etiam virtuti in lectulo locus.

1. In gymnasio patientia profectus est.

2. **SAGITTA** animi cruciatum representant, sollicitudines curas, egrimoniam, memores, pavores, suspiciones, & angores: anxiosos serupulorum aculeos, illecebrarum ac tentationum impetus, & cultos conscientia mortis, metus, fluctus, astusque sollicitudinum. *Sagitta Domini acuta, & omnes arcus ejus extensi.*

1. In gymnasio patientia profectus est.

3. **FACIES** paupertatis signa sunt. Paupertas variè mortales urit, prout domesticus urendi modus varius est. Subinde charra sero illita, & dormientis calceo imposita incenditur; aliàs gracilis cereus, supponitur digito; quandoque hypocauftum ita calefit, ut æstuanes thermas putes; nonnumquam quod charissimum est eripitur, & in ignem abjicitur. Satis uritur, cujus delicta ardent. Ita paupertate homines solent exerceri.

1. In gymnasio patientia profectus est.

4. **SERTVM STRAMINEVM** derisus, illusionis, ac contemptus signum est. Vix quidquam perof-

1. In gymnasio patientia profectus est.

A

que

Gymnasium Patientiæ. Pars I.

2

que discipulorum in hoc gymnasio sic premit verat- que ac ludicrum hoc sertum. Quod tamen frequen- tissimum est supplicium. Pænè ubique *Iusti simplicitas deridetur. Ambulant vobis timere & timens DEVM despici- citur ab eo, qui infami graditur via.*

Iob. c. 12. vers. 4. Ps. c. 14. vers. 2.

Hoc quadruplici pœnarâ genere, quidquid ferè pa- timur, cõprehenditur. Aut enim corpus, aut animus, aut corporis, aut animi bona calamitatem accipiunt. Ideo Virgas, Sagittas, Faces, Sertum Stradineu affi- gnauimus. Sed has miseras in alias rursus tribuimus.

Quid Bac- cilli.

5. **BACILLIS** adumbrantur miseriæ quoti- dianæ, fames, litis, æstus, frigus, habitatio incommo- da, vestis corpori non habilis, itio (superflua, expecta- tio vana. Quemadmodum ludimagister bacillum vix unquam de manibus ponit, & modò hunc, modò illum discipulum, modò manus, modò caput ferit: sic à quotidianis illis miseriis rata sunt feræ inter mortales. Nunquam deest, quod abesse malis.

Quid ca- tenæ ac la- quei.

6. **CATENÆ AC LAQUEI** propriæ cuiusq; status miseriæ sunt. Sua quemque fors vivendi ligat; hunc artius, illum remissius. Cõjugium artissim- um est vinculum, & verè ferrea, imò adamantina catena, quam nemo nisi mors ruperit. Sæpe conjuges non cluriunt, non sitiunt, non agro corpore sunt, sed malè conveniunt: alter alteri obicit, nec possum tecum vivere, nec sine te. Ligatus utique fuit, qui dixit: *Vxorem duxi, & ideo non possum venire.*

Luc. c. 14. vers. 20.

Quid fu- ftes nodosi

7. **FVSTES, NODOSI**, seu scorpiones, cala- mitates sunt plurimæ communes, Hæresis, Lues, Tyr- rannis, Bellum, Incendia, Annõæ caritas. Eluviones fluminum, oppressio egenorum. Ecclesiastes que- ritus *Verti me ad alia, inquit, & vidi calumnias quas sub sole geruntur, & lacrymas innocentium, & neminem conso- lantem: nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum au- xilio destitutos. Et laudavi magis mortuos quam viventes, & feliciorum utroque iudicavi, qui necdum natus est, nec vi- dit mala quæ sub sole sunt.*

Ecclef. c. 4. v. 1. & 2.

Quid pal- lium.

8. **PALLIVM** vocantur eas miseras, quas nos ipsi nobis creamus, & nostris nosmet opinionibus aut suspitionibus in crucem attollimus, ac miserè fauciamus. Frequentissimum est propria vineta cæ- dere; seipsum malis onerare, seu fictis seu veris. Con- tra seipsum Iobus queritur, & *Factus sum, inquit, mi- himetipsi gravis. Nimirum, tam miser quisque est, quàm se esse credit.*

Iob. c. 7. vers. 20.

Quid fla- gra.

9. **FLAGRA** sunt afflictiones ab aliis quibus- cunque provenientes, præsertim illæ quæ à lingua, uti sunt calumniæ, probra, detractiones, exprobratio- nes, omnes verborum injuriæ. Huc refero, cùm ab altero negatur, quod ab isto votis omnibus expeiebatur; aut imperatur, quod velis ac remis fugiebat. Atque hi flagrorum ictus sunt, qui mox vi- bices & sanguinem cient. Sed solatur Gregorius, & *Nunc, inquit, fortis per flagella tundimur, ut intus in tem- plum Dei postmodum sine disciplina percussione reformemur.*

Greg. p. 3. pastor. ad- monit. 13.

Quid sac- cus.

10. **SACCUS** denique est plurium malorum cum- ulus. Eger subinde interrogatus, quâ parte corpo- ris dolores sentiat: Vbi que respondet; omnia dolor occupat. Ita sapius malorum acervus premit, caco- demon insultat, homines advertantur, **DEVS** non solatur, morbus & paupertas cruciant, corpori & ani- mo malè est, quidquid oculus incurrit hostile cre- ditur. De tali homine non malè pronuntiem, *in sacco est. Sed usque ad collum: Vbi mors venerit, totum ho- minem involvet sacco, & è vivis ejiciet. De singulis afflictionum harum paulò post uberius dicemus.*

Quod si alicui Deus eligendi copiam faciat ju- beatque: Elige quam tibi maximè convenire judicas crucem. An linguis flagellari mavis, an paupertate uri, an virgis ægritudinum cædi, an merorum jacu- lis configi, an stramineo contemptus sertum coronari?

A Quis hic illud Davidis & Susannæ non usurpet: *An- gustia sum mihi undique; coarctor nimis. Inexplicabilis deliberationis res foret. Hoc tamen, puto, deniq; ro- garet: Domine si regium tribuere vis beneficium, ab omnibus me inolestis & miseriis immunem præsta.*

Dan. c. 13. vers. 22. 2. Re. c. 23. vers. 14.

Ah, quàm erramus splendide; Orbis ordinem, si liceret, turbaturi. In eum intravimus mundum, ubi his legibus vivitur, ut ad omnia patiendâ parati si- mus, Impares nascimur, pares morimur. Quidquid inter natalem & mortalem diem medium est, ærum- nis plurimis agi necesse est. Et dolere oportet, & si- tias, & esurias, & senescas: & si tibi longior contige- rit inter homines mora, & egrotas, & perdas aliquid, & pereas. Hæc vitæ lex est.

Quæ sit lex vitæ.

§. II.

Occulta sed planè stulta persuasio est: *Inoffenso pede vitam transigere. Erratis, o mortales, erratis amplissimè: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Et, novne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Cur membra vilissima sub nobilissimo capite conditionis sint melioris? Il- lud cum primis sciendum, non esse mollem ad astra viam; non rosetis aut salicetis amœnam: aspera est, & confragosa, nec pede tenero calcanda. Certè Deus suos molliter habere non solet. Sed Hipponen- sis Præsul, gemma Præsulum, Augustinus solatia hic adhibens: Flagellat nos Deus, inquit, in istis laboribus, & erudit nos. Tota ista miseria generis humani, in quâ gemit Mundus, novveritis fratres, quia dolor medicinalis est, non sen- tentiâ pœnalis. Videte quia dolor ubique, ubique metus, ubi- que necessitas, ubique labores. Locupletissimus hic testis Ecclesiastes: Sancti dies ejus doloribus, inquit, & ærum- nis pleni sunt. Sapiens ille Augustini discipulus: Quali- tercunque, ait, ordinaveris de pace mea, non potest esse sine bello & dolore vita mea. Et quæ uspiam latebra est, in quam non intret calamitas? quæ tam munita & in altum subducta vitæ quies quam non dolor terret? Quocunque te abideris, inquit Lucius Annæus, mala hu- mana circumsperept. Multa extra sunt quæ circumveniunt nos, quo aut fallant aut urgeant: multa intus quæ etiam in mediâ solitudine exæstuant. Nulla domus in toto Orbe terrarum aut est, aut fuit sine aliquâ comploratione, nec ullam tam miseram nominabis domum, quæ non inveniat in miseriore solatium. Plena & infesta variis casibus vita est, è quibus nulli longa pax, vix inducæ sunt. Non est delicata res, vivere. Longam viam ingressi fumus, labamur oportet, & cadamus, & lassemur. Per ejusmodi offensas emeticandum est cõfragosum hoc iter. Nusquam tota quies, nusquam secutum gaudium; ubique occurrit quod turbet. Quidquid agamus, vivendi ratio aliter non constat.*

Act. c. 14. vers. 21. Luc. c. 24. vers. 26.

Via ad ca- lû aspera;

Aug. tom 8. in Ps. 138. circa med. mihi pag. 654.

Ecclef. c. 2. vers. 23. Thom. de bello & cap. 12. lego totum cap. Seneca epist. 82. in sol. ad Pelyb. c. 33. & conf. ad Marc. c. 12.

Et omnem obsecro rerum ordinem mihi con- templamini. Nihil in Orbe tam excellens, cui suus later non hæreat adversarius. Quid secundioris imò & honestioris luci est agricul- turâ? at unica cali- candescencia sæpe omne terræ fenus abstulit. Ver- rissimè dictum: *Qui observat ventum, nunquam seminat, & qui considerat nubes, nunquam metet. Quid pul- chrius aut mirabilis sole? Habet & hic suas macu- las, nubibus obtegitur, terrâ quotidie sepelitur, eclipses & deliqua patitur. Quid aère, quo vesci- mur, magis necessarium? uno anno, vel imò men- se uno sexcenties, millies mutat, jam humidus, jam siccus, jam serenus, jam turbidus; modò sa- lubris, modò noxius, modò subtilis, modò cras- sus & qualis in Bæotia. Nobilissimus liquor est vi- num, sed quantis innatât sæcibus? vix illud bibe- ret, qui torcular cogitaret: Et quot à vino quo- tidie damna sunt? Zythus, seu cervisia, quæ plu- rimorum gulæ pro necdare est, ex impurissimâ ple- runque aquâ coquitur. Macellum venales porri- git car-*

Et plena varijs ca- sibus.

Nihil in orbe tam excellens cui nõ ad hæreat ad- versarius. Ecclef. c. 11. vers. 4.

git carnes, sed unam cum ossibus. Pulcherrimae arbores etiam nana, immittit, vermiculosa, fugacia, caluosa poma generant: Venustissimae urbes vilissimis domibus & tuguriis non carent; ornatissimae domus obscurissimos recessus & latebras habent, quo retinenda conjiciantur; artificiosissima aedificia non ab omnibus incommodis sunt eximia. Caelum respicimus? Vix ullus innubis est dies; serenissimo caelo saevissimae tempestates: non iidem semper flant venti; Favonios & Zephyros saepe plumbens Ausfer, & imbricator Boreas excipit. Nec oleum sine amurea est, nec sine lolio triticum. Et quantum foridum latet vel in formosissimo homine: & quoties idem vel uno die mutatur? Verè, Nunquam in eodem statu permanserit. Ecquid tibi vis, o homo, De v's etiam in angelis vis reperit pravitatem. Ubique aduersarius, ubique hostis est. Nihil beatum ab omni parte. Et nos omni die volumus ridere Phœbum? omnia ire tranquillè, atque ad votum omnia succedere? Haec somniantium insaniam est, non vigilantium. Omnia Naturæ opera reclamant, & ubique hostem late-re pronuntiant. Idem in moralibus videre est.

§. III.

Vix ullus liber est, cui non suus sit error & nevus, aut ab auctore, aut a typographo. Vbi honor est sine onere? Si onus desit, verus honor non erit. Et ubi cæus ille hominum est, qui malos omnes excluderit? Et ubi vir ille tam sanctus est, in quo nihil sit quod jure reprehendere possis? quod prandium, quæ cœna est, cui non suum miscetur acetum? Edo satis & impleo me? gravor, jamque cuperem parcius edisse. Substringo appetentiam, & tempero? jam gula in cruce est. Ita semper liberalibus proximus haeret dies Cinerum, & Palchati paratè. Honoris templo proximum est laboris: ex hoc in illud transitur. Sic ubi uber, ibi, tuber; ubi mel, ibi fel.

Dicuntur Iove iudice litigasse Voluptas, & Dolor, neque illa huic, neque hic illi in ullo cessurus videbatur: Ad quos Iupiter: Bene est, inquit, ita componam vos, ut dirimi nequeatis. Et adamantino vinculo colligavit dissidentes. Inde nunquam non simul sunt. Quid miramur?

Semper odoriferis proxima spina rosis.

Quocumque oculos convertas, mel felle temperatum reperies, nec quidquam adeo purum est ab omni faece. Ingenium hoc omnibus creatis est, ut insidiat quadam ad mutationem sedantur & casum. Ut sero consumens quadam rubigo per naturam agnata est; ligno exedens caries aut teredo: sic animalibus, oppidii, regnis internae & suae causae perirent. Sæpè, infera respice: granula parva: manu facta, aut mente: ab omni ævo corrumpunt, & corrident in omne ævum. Atque in flumina ad mare feruntur, perpeti & piano cursu, sic res omnes humane per hanc (ut sic dicam) claudam canalem labantur ad suam metam. Meta ea rigoris, & interitus, quibus pestis, bella, eades administri & instrumenta sunt.

Quid ergo sibi vult impatientia nostra? Triumphos ante victoriâ? lautissimam mensam ante labores? Quis servum ferat, qui domum rediens ex agro, conqueratur triclinium nondum stratum, nondum illatas epulas? Tu bone vir sternes, tu epulas infer. Ita paterfamilias jubet: Præcinge te, & ministra mihi, post hæc tu manducabis: & bibes. Est tempus spargendi ac seminandi, erit etiam tempus colligendi. Illud præcedit istud. Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent: Euntes ibant & stebant, mittentes semina sua, venientes autem Chrysothomus: Quemadmodum, inquit, semina opus habent in miribus, ita nos etiam lacrymæ: & quemadmodum

terra opus habet ut areat & proficiatur, ita anima fidelis, pro ligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, ut ejus molliatur duritia, ne nimium esset atur & exiliat. Oportet nos pro laborare, & tunc animi remissionem & otium querere. In Orbe hoc labor & afflictio est, in caelo quiete & ferie sequitur. Caelum affectas, & de corporis quiete cogitas? Eundem audi Chrysothomum, qui non immerito nostram nobis segnitiam sic exprobra. Quid dicis, o homo, quid agis? caelum paras ascendere, & regnum caeli invadere: & interrogas, ne qua tibi difficultas occurrat in itinere, ne quid asperum tibi in via accidat aut laboriosum, & non erubescis? non pudore oppressus sub terra temetipsum defocis? Quidquid agas, ad caelum non evades, nisi probe convulsus.

Vir ille religiosissimus verè dixit: Regnū caelorum est regnum tentatorum, afflictorum, contemptorum, & variè deruncatorum. Quomodo audebis tu timide, inter tot decantatos duces comparere? Deus vult te scire, pretiosum esse bonum quod quaerimus, pro quo consequendo hæc toleramus.

Gens Hebræa in terras uberes illas transitura, Scythiam regem Hesebon his precibus convenit: Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via: non declinabimus neque ad dextram, neque ad sinistram. Alimenta pretio vende nobis ut vescamur; aquam pecuniâ tribue, & sic bibemus. Non annuit rex: itaque vi fuit aperienda via. Cuperemus & nos transire ad caelum sine turbis & Pavidos hostibus; & multorum votum est, neminem lædere, modò nec ipsi lædantur. Frustra sumus. Non admittit caelum tam effeminatè pavidos, & qui hoc uolum fatagant, nisi pati.

Ergo quod prebit cum laude usurparunt. Nulla dies sine lineâ: Imitemur & nos, dicamulque: Nulla dies sine nubecula. Lux nulla transeat, quâ non aliquid strenuè agamus, aut fortiter patiamur pro Christo. Quam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Per multas omnino, per plurimas. Nec verè quidquam in Orbe dignioris admirationis est, quam homo fortiter miser, & obfirmatè mentis ad tolerandum. Et ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Primus in Patientiæ gymnasio profectus est, scire, neminem nisi plurima patiendo proficere.

CAPVT II.

Quare discipuli in hoc gymnasio tam duriter, & asperè habeantur.

Motu & agitatione plurima conservantur, alioqui peritura. Frumentum nisi ventiletur, corrumpitur, non raro cum situm dicit, alas accipit, & evolat. Vestis perpetuo cistiarum exilio damnata tinea fit epulum. Ferrum si nullo teratur usu, rubigine dæteritur, & vires perdit. Vitis nisi putentur, in silvam degenerant. Vvæ nisi torculari premantur, putrescunt. Certena talia capimus, nec fidem negamus experientia. Nihilominus miratur, & ægrè ferimus, homines à Deo tot tamque variis calamitatibus exerceri & agitari. Diximus priore capite, sic oportere fieri: Nunc porro dicemus sic optimè fieri.

§. I.

CVr suos Deus non in paradiso, sed è cruce in paradysum transferre decreverit, sexcetera causas est assignare. Hic ego ipsam inter homines consuetudinem interrogo: Si quis inhonestæ domus odium non concipiat à plagis, aut inde per scalas præcipitatus, multò minus domum illam detestabitur, si pro gratissimo hospite in eâ habeatur: Ita proflus si paulò

Job. cap. 14. vers. 2. Item c. 4. vers. 18. Quæ somniantium insania.

Voluptas & dolor se invicem sequuntur.

Lips. l. 1. de Crust. cap. 15.

Res humanae per cladium canalem labantur ad suam metam.

Enc. c. 27. vers. 8.

Psal. 125. v. 5. & 7.

Chryso. 1. tem venient cum exultatione portantes manipulos suos. Ad in Ps. 125. v. 5. & 7. habent in miribus, ita nos etiam lacrymæ: & quemadmodum

Animâ fidelis indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, ut ejus molliatur duritia, ne nimium esset atur & exiliat. Oportet nos pro laborare, & tunc animi remissionem & otium querere. In Orbe hoc labor & afflictio est, in caelo quiete & ferie sequitur. Caelum affectas, & de corporis quiete cogitas? Eundem audi Chrysothomum, qui non immerito nostram nobis segnitiam sic exprobra. Quid dicis, o homo, quid agis? caelum paras ascendere, & regnum caeli invadere: & interrogas, ne qua tibi difficultas occurrat in itinere, ne quid asperum tibi in via accidat aut laboriosum, & non erubescis? non pudore oppressus sub terra temetipsum defocis? Quidquid agas, ad caelum non evades, nisi probe convulsus.

Vir ille religiosissimus verè dixit: Regnū caelorum est regnum tentatorum, afflictorum, contemptorum, & variè deruncatorum. Quomodo audebis tu timide, inter tot decantatos duces comparere? Deus vult te scire, pretiosum esse bonum quod quaerimus, pro quo consequendo hæc toleramus.

Gens Hebræa in terras uberes illas transitura, Scythiam regem Hesebon his precibus convenit: Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via: non declinabimus neque ad dextram, neque ad sinistram. Alimenta pretio vende nobis ut vescamur; aquam pecuniâ tribue, & sic bibemus. Non annuit rex: itaque vi fuit aperienda via. Cuperemus & nos transire ad caelum sine turbis & Pavidos hostibus; & multorum votum est, neminem lædere, modò nec ipsi lædantur. Frustra sumus. Non admittit caelum tam effeminatè pavidos, & qui hoc uolum fatagant, nisi pati.

Ergo quod prebit cum laude usurparunt. Nulla dies sine lineâ: Imitemur & nos, dicamulque: Nulla dies sine nubecula. Lux nulla transeat, quâ non aliquid strenuè agamus, aut fortiter patiamur pro Christo. Quam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Per multas omnino, per plurimas. Nec verè quidquam in Orbe dignioris admirationis est, quam homo fortiter miser, & obfirmatè mentis ad tolerandum. Et ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Primus in Patientiæ gymnasio profectus est, scire, neminem nisi plurima patiendo proficere.

CAPVT II.

Quare discipuli in hoc gymnasio tam duriter, & asperè habeantur.

Motu & agitatione plurima conservantur, alioqui peritura. Frumentum nisi ventiletur, corrumpitur, non raro cum situm dicit, alas accipit, & evolat. Vestis perpetuo cistiarum exilio damnata tinea fit epulum. Ferrum si nullo teratur usu, rubigine dæteritur, & vires perdit. Vitis nisi putentur, in silvam degenerant. Vvæ nisi torculari premantur, putrescunt. Certena talia capimus, nec fidem negamus experientia. Nihilominus miratur, & ægrè ferimus, homines à Deo tot tamque variis calamitatibus exerceri & agitari. Diximus priore capite, sic oportere fieri: Nunc porro dicemus sic optimè fieri.

§. I.

CVr suos Deus non in paradiso, sed è cruce in paradysum transferre decreverit, sexcetera causas est assignare. Hic ego ipsam inter homines consuetudinem interrogo: Si quis inhonestæ domus odium non concipiat à plagis, aut inde per scalas præcipitatus, multò minus domum illam detestabitur, si pro gratissimo hospite in eâ habeatur: Ita proflus si paulò

paullò nobis suavius esset in hoc orbe, caelestes delicias vix ullus ambiret. Mille simus quisque diceret: Bene mihi est, quid ultra cupiam voluptates incertas? Hic plurimorum sensus foret opibus & voluptatibus suis ebrii, naufragent caelum, velut boves è suo prato saturi, ibi procumbant ubi pascuntur. Ideo felle miscenda erant omnia, ne mel Mundi pro summis delitiis haberetur. Cur, oro Hebraei tam inimicam experti sunt Aegyptum? siquidem inimitissimi erant praefecti, labor geminatus, flagella perpetuo intentata, & insuper necandi erant eorum parvuli. Quid voluit his Deus? Aegypti & universae idololatriae ingens apud suos taedium & odium conciliare. Eò spectabant Mosis exhortationes ad terras fertilissimas desiderandas. Eò permixtus saevire Pharaò, ut populus Hebraeus, odio tam ferocis domini aliam sibi patriam indagaret.

Cur permixtus Deus Hebraeos in Aegyptum tanta multa mala pati:

Gregorius lib 23. mor. c. 15. post med. Sic & Christiani in hac vita.

Greg. 1. 25. mor. c. 15. post med.

August. 10. 10. serm. 3. de Temp. circa med.

Chryso. homil. 6. ad Pop. Antioch.

Sap. cap. 3. vers. 5. Nemo aspectu divino dignus nisi varijs calamitatibus exercitatus; Gen. c. 27. vers. 21.

Pulchrè dixit Gregorius: Pie Dei consilio agit, ut hujus peregrinationis tempore electorum vita turbetur. Via est vita praesens, quã ad patriam tendimus: & idcirco hic occulto judicio frequenti perturbatione commovetur, ne viam pro patriã diligamus. Viator, praesertim lentus ac deses in amoenis pratis, sub umbrosis arboribus, in opacis nemoribus facillimè detineri se patitur usque & usque moras necit; modò hic, modò illic sedit, dum diem amittit. Addit Gregorius: Electus ergo suis ad se pergentibus Dominus hujus mundi iter asperum facit: ne dum quisque praesentis vitae requie, quasi amenitate vitae pascitur, magis eum diu pergere, quàm citius pervenire deleter. ne diu oblectatur in via obliviscatur, quod desiderabat in patriã.

Quemadmodum verò divinum amorem acutè vel primoribus labris gustasse, quàm suavis sit Dominus; ita prorsus delibasse non nihil quanta rerum fluxarum sit amarities, in earundem odium non leviter impellet. Atque, hoc agit afflictio; abinthium Mundi libandum porrigit; spinas pedibus subternit, ut ad concitatus eundem impellat. Eleganter Augustinus: O infelicitas, inquit, generis humani! Amarum est Mundus, & diligitur; putas, si dulcis esset, qualiter amaretur? Turbatur, & tamen amatur: quid si tranquillus esset? Flores Mundi quomodo colligeres, qui à spinis non revocas manum?

Ejusdem animi Chrysoströmus: Si, ait, cum nos undique tristitia circumveant, tam libenter praesentis vitae immoramur, si nihil horum esset, quando unquam futura desideraveremus? Adeo caeco nostri amore furimus, ut pro sanitate pharmacum, pro termino viam, pro conditore res conditas amemus. Hinc Deus & pænè cogitur calices ingerere amariore, ne posteam & abinthiam pro nectare bibamus, & ne cælo praeferamus terram.

§. II.

Aureus ille, quem dixi, orator Chrysoströmus, decem rationibus illud egregiè adstruit, vtile esse affligi. Quia in re illud pensitativè hic cogitandum, ab intelligentiã humanã nec tenuissimam quidem umbram divinã Majestatis capi: Reges nobis & Caesares imaginamur, cum Deum cogitamus. Ah, quàm viles, quàm & pueriles sunt vel sublimissimã cogitationes nostrae. Atque hinc varius error. Sapientiae vox est: Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se. Adeo immensa Dei Majestas est, ut divino aspectu nemo dignus haberi possit, nisi calamitatibus varijs exercitativissimus, velut generosus & fortis athleta, cui praemium non debetur, nisi post certamina. Ad rem dixit Nicetas Chrysostomus: Is solum miser est, qui in afflictione constitutus nimium tristatur, & Deo non se dignum praebet.

Iaacus senio jam pænè cæcus, ut filium tactu exploret: Accede ad me, inquit, ut tangam te filii mei. & probem utrum tu sis filius meus. Vix aliter Deus: Tan-

genus es, mi fili; calidas quidem manus habeo, & urunt, sed si filius meus es, patieris te tangi; qui uri non vult, meus non est, me indignus est. Vnigenam filium meum in crucem agi passus sum, & inveni cum dignum me; nec ferè tantus egi cum Matre Virgine, in cujus pectore gladium doloris defixi, plurimis annis inhaesurum, & inveni eam dignam me; nec certè hætenus mihi amicissimos aliter tractavi, & inveni eos me dignos. Et quid tu jam, eximi vis hoc numero, & esse singularis? Si exceptus es à supplicio flagellorum, deletus es è numero filiorum. Sic ergo filios meos exerceo; sic exerceo; etiam honoro. Opulentior certè fuit & honoratior Ioseph in exilio, quàm in paternã domo. Ezechiel captivorum medijs, caelestibus ostentis, exhilaratus est. Tribus Hebraeis juvenibus nunquam suavius fuit, quàm in flamarum ergastulo: nihil eis unquam honorificentius contigit, quàm in medijs ignibus habere socium aspectabilem angelum. Quisquis igitur inter Dei filios vult numerari, generosis vocibus se talem monstret; dicat impavidus: Affligor, sed patienter bene est: Torqueor, sed pro Christo libenter: dulce est. Calumniis & falsis accusationibus obruor, sed pro Deo hilariter: rectè est. Vincor & uror, sed pro caelo fortiter: Optabile est, non quod ignis me non urat, sed quod non vincat. Malo me Deus in castris suis, quàm in delitiis hic habeat. Scio: macandus vitulus ad pasca liber dimittitur, fervendus iugo premitur: Castigans castigabit me Dominus, & morti non tradet me. Ita sentire, ita & loqui decet Christianum athletam.

Quia exceptus à supplicio flagellorum deletus est è numero filiorum.

Psal. 117. vers. 18.

§. III.

Atque ut hæc probius capiamus, ita ratiocinamur: Supremum elementum ignis tantæ nobilitatis, sed & roboris tanti est, ut quidquid comprehendit ac suum facit, pannum, corium, ligna, ipsos etiam silices redigat in cineres, perinde si dicat: ea mihi est innata generositas, ut hæc viliora omnia in gremium meum non admittam, neque enim invenio illa me digna: sed da argentum, da aurum metallorum nobilissima, his non noceo, hæc gremio meo dignor, hæc purgo, & nitidiora reddo, ista scilicet invenio me digna. Itane ignis tam inter res creatas eminet, ut in amplexum non recipiat nisi se dignissima: quid de Deo sentiemus; Malachias admirabundus: Quis poterit cogitare, inquit, diem adventus ejus, & quis stabit ad videndum eum? ipse enim quasi signis constans, & emundans argentum, & colabit eos quasi aurum & quasi argentum. Seditur constans, neque enim levi brachio, & obiter, sed acuratè argentum atque aurum in pristinos nitores recoquet; Tentabit scilicet eos, & inveniet illos dignos se.

Ignis eminentia inter res creatas,

Hoc Deus triplici fine agit. Nam quos affligit, Triplici si hos aut castigat & punit, aut corrigit, & emendat, aut denique remuneratur & coronat. Primum, quid miramur, à Deo quotidie puniri nos & corripi? quotidie delinquimus? septies enim in die cadet justus. Quã re Deus humanam industriam imitatur, hæc ubi alienum confiare refugit, omne nomen praesenti monetã expedit: ita Deus quotidianas noxas, miseris quotidianis expiat. Et hoc magni favoris est. Nam dum judicamur, à Domino corripimur, ut non cum hoc Mundo damnemur. Hebraeus rex David: Priusquam ait, humiliarer, ego deliqui. Vbi noxa, ibi pœna.

Mal. c. 3. v. 2. & 3.

Prov. c. 24. vers. 16.

1. Cor. c. 11. vers. 32. Psal. 118. vers. 67.

Alter Dei finis est, cum afflictione nos docet & corrigit. Seipsum, curtãque supellestem suam nosse, maximã felicitatis est. Atqui notitiam hanc inter adversa commodissimè docemur. Gregorius pastor dilucidè: exterius, inquit, percutimur, ad peccatorum nostrorum memoriam taciti afflictique revocamur, & per hoc sine quod

Secundus. Greg. p. 3. pastor. ad mon. 13.

quod foris patimur, magis intus quod fecimus, dolemus. Gias ille Goliathus in duello cecidit, lapillo dejectus, quia se invincibilem credidit. Petrus promissis animosissimus paratum se aiebat & carceres & mortem pro Domino tolerare. Ergo adis, mi Petre, & feliquihorula excubias age. Ah, qualis excubitor! vix a statione dux abiit, & miles hic stertere cepit. O vigilum Praefectum! in excubiis dormit, dein fugit & stationem deserit, ad ancillulae vocem anima projicit, & militem se negat capti ducis. Sed hac ratione Petrus se nosse didicit. Augustino teste. Profertur nos per tentationem fuisse, nec quisquam sibi innotescit, nisi tentatus. Ignem in saxi venis latere quis sciret, nisi eum chalybe proliceret.

Demum, coronat etiam Deus affligendo. Gregorius id observans: Cum innocuus, inquit flagello atteritur, ei per patientiam, meritorum summa cumulatur. Elektorum anima nunc marcescit, quia in illa postmodum eterna exultatione viridescit. Modo eos dies afflictionis possident, quia dies latitiae post sequuntur. Hoc ipsum divinus praeo pronunciat: Beatus vir qui sustinet tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae. Neque ideo tantum affligimur, ut futuris praemiis paremur, sed ipsa quandoque afflictio praemium est.

Iustus Lipsius, sol aevi princeps, & quod de Plinio ferebatur, eruditionis facile notitiam, ita Musas coluit, ut pietatem non tantum non neglexerit, sed Musis eam omnibus praetulerit. Annis compluribus octavo quoque die apud Leonardum Lessium Societatis IESV Theologum conscientiae navis absterfit, tenuitque constanter quam cepit integerrimam vivendi rationem. Quod praemia a Deo accepit? Hoc ipsum quod nos supplicium, nominamus. Habuit Lipsius bibliothecam, undequaque lectissimam, quae librorum florem possideret. Nam ex omnibus Orbis partibus, quidquid rarioris advenustioris litteraturae pretio & precibus nancisci potuit, in hoc gazophylacium redegit. Sic optimorum voluminum thesaurus ingens, & contra omne aurum aestimandus in unam domum confluit. Nec habuit Lipsius extra caelum quod ardentius amaret quam litterarias has delicias. Dixisses cor omne Lipsii in bibliotheca illa altissime sepultum. Sed o fatum, Deus, acerbum! Quod maximam curam, quod annis pluribus studiose congregatum est, id omne subito ignis unica rapina abtulit. Heu, dolor! Maluisset, credo, Lipsius seipsum perdere, quam haec sua longae sibi charissima. Sed hic Dei mos est, haec illius sunt praemia, quibus virtutem in hoc Orbe remuneratur. Atque hoc etiam favor interpretandus est. Sic Deus cum amicissimis agit: aut enim quod illis charissimum est aufert, aut quod innumeris precibus postulatam est negat. Est subinde, qui velut Deo persuasurus, ne suas sibi delicias auferat: O domine, inquit, afflige me prout vis, hoc solum quod postulo, concede; aut hoc unum quod sic amo, non eripe. Surrexerunt hic Deus, charissima tollit, desideratissima non concedit, atque sic ipsum cor hominis configit. Et haec gratia, hoc Derpraemium est. Sic Angelus Tobiam solatus: Quia, inquit, acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te. Perinde si dixisset: Vbi virtus, ibi & virtutis praemium afflictio. Afflictus est, quisquis Deo charus est.

§. IV.

AT subinde Deus calamitates immittit, non ut noxas puniat, aut errantes corrigat, nec ut virtutem erigat, sed ut potentiam suam ostendat. De caeco aperte Servator: Neque hic peccavit, neque parentes eius, inquit, sed ut manifestentur opera Dei in illo. Quam hoc aequitate, dixerit aliquis: an fas esse cenleam, al-

terum spoliare, ut me vestiam? Respondemus, jus duplex statuitur: jus strictum, rigidum, summum, Theologis Condignum dicitur: & jus mitigatum, cum quid bonam fide decernitur. Sint igitur omnes homines Hieremiae, Danieles, Baptista, moribus integerrimis, nihilominus Deus jure stricto punire hos potest, quandoquid. noxa primigenia, & inhaerentis peccati contagio praecessit, quae quidem miseriarum omnium scaturigo est. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit. & per peccatum mors: sed non sola; comites ea habuit calamitates innumeras. Igitur post premissam labem nativam potest Deus aequissime, & omnibus iuris apicibus servatis, vel innocensissimos quibuscumque supplicii non eternantibus (de Condigno) afficere. Hinc & infantum plurimi morbis ac morte puniuntur.

Quantum autem jam magis puniendi sumus, cum naturae crimine nostris sceleribus augemus; Deinde, si puniat Deus subtrahendo ea quae alioqui solitus est concedere, virtutem, valetudinem, facultates, & si quis haec talia sibi adempta conqueratur, iustissime Deus responderit: Nihil tibi debeo, quod haecenus dedestim, tu merissimam interpretare gratiam: dona mea sunt gratuita. Nunc illa subtrahit, ut scias a me fuisse, nec me tibi quidquam obligatum. Haecenus in te liberalis fui; si nolum esse amplius, quam lege contra me ages? An non licet nobis quod volo, facere? Amice non facio tibi injuriam: tolle quod tantum est, & vade. Hanc numeris aequitatem Augustinus explicans: Subtrahit nobis aliquando, inquit, quae necessaria sunt, & atterit nos: ut sciamus, quia pater & dominus est, non solum blandiens, & flagellans. Et quis injuriam vel levissimam hic objecerit? Principis arbitrium est, huic equum, huic torquem, huic praefecturam, huic nihil donare. Sed esto debeantur nobis vitae necessaria, nihil tamen injuria inferretur, si ea Deus ob solum Majestatis suae honorem adimeret. Quid querimus, subditi sumus, & ab opere clientelae nequaquam immunes. Illos tollunt eximios dixeris, qui in labore hominum non sunt, nec cum hominibus flagellabuntur.

Nec nescimus, vitam chariorem esse valetudine, pecuniis, honore. Cum ita quae habet homo dabit pro anima sua. Atqui Martyres testando in Christum vitam impendebant alacerrime; & nos eandem ob causam minoram negabimus? Deinde, quod hoc genus est injuriae, si cui deperit ac deflocatum palliolum adimatur, & detur novum atque melius? non nisi insanus reluctabitur, nec minus fatuus sit qui pileum tribolarem sic aestimat, ut quinquaginta pro eo Philipeos respuat. Deus valetudinem, opes, dignitatem eripit, ut tanto plus reddat gratiae, plus gloriae, quid hoc iniuriae? Ea de causa beatus Iacobus hortatur: Omne gaudium existimate, fratres mei, si in tentationes varias incidieritis. Optima commutatio, res fluxas aeternis commutare.

Ignatius Antiochenus praesul eo ardebat patendi desiderio, ut antea se dixerit: Ignis, crux, bestia, offitium contractio, membrorum divisio, & totius corporis contritio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantum Christo fruatur. Neque res maximi quaeltus est, sic iacturam facere.

Refert Ioannes Climacus rem miram in monasterio a se suis & oculis & auribus observatam. Erat illius monasterii oeconomus vir modesti prorsus intellectusque ingenii, ut quis alius. In hunc cenobii pater gravissimè invecus, eum velut ceterorum consortio indignum è templo iuste ejici. Climacus secreto alloquio abbatem conveniens, reprehensum hominis innocentiam impensius commendare cepit. Cui Abbas prudenter: Scio, ait, mi pater, oeconomum nostrum virum esse religiosum ac probum, neque haecenus id unquam commisit, quod

Greg. praefatione in Job. c. 5. mod. & lib. 20. moral. c. 20. post med. Jacob. c. 1. v. 12.

Quomodo Deus cum amicis agat.

Job. c. 12. vers. 13.

Joan. c. 9. vers. 3.

Rom. c. 9. vers. 12.

Prædictio de a praesentis Dei decreto, & absolute loquendo.

no de peccato culpa, sed de poenitentia, ut distinguat Theologi. Vid. V. l. c. 2. in 3. parte 5. Thoma quest. 69. disp. 26. de Baptismo cap. 3. Matt. c. 20. v. 15. 13. c. 14. Aug. tom 8. in Psal. 62. mibi pag. 260.

Psal. 72. vers. 5.

Job. c. 2. vers. 4.

Deus valetudine, & opes eripendo nulli facit injuriam: Iac. 1. vers. 2.

Clim. g. 1. du 4. an. med. mibi pag. 57. Prob. u. 1. ex. 21.

ram mordaci aceto sit eluendum. Sed nostri, aemulorum nisi crudelem & barbarum ex infantis ore aut manu panem rapere: ita & cenobiarcham cum nec fibimet nec aliis æquum censeas, cui curæ non sit suos singulis horis ad auctius in cælo præmium obtinendum evehere, quacunque demum id fiat ratione, sive reprehensionibus, seu contumeliis, sive ludibriis, seu accusationibus. Virtus adversus agitata creescit, vulnere virefcit; inter injurias erigatur; inter miseria florere; Virtus sine adversatio marcescit. Religiosus ergo præses, qui horum negligens est, hos quidem tolerantia premio privat, illis autem exemplum patientia subtrahit, illis denique animam præbet superbiendi, cum illis desit exercitium tunc moderatæ; uti terris etiam fertillissimis infelix lolium innascitur, si cultura cesserit, aut ros pluviaeque non rigent. Quod si cenobiarcha ritè ac ordinae facte, quando insontes etiam contumeliis excreet, cur amplissimi monasterii pater, Orbis gubernator Deus, qui Occano, & Cælo velut muris clausum continet monasterium suum; Cur hic, inquam, Magnus pater inique faciat, si filios suos fame, morbis, egestate, injuriis exerceat? Optima ratiocinatio. Et certè Virtus sine adversario marcescit. Vel hoc Quinti Metelli tum gravis, tum etiam alta in senatu sententia commonefret. Metellus devicta Carthagine, in frequenti senatu: Nescire se, agebat; bonine plus an mali Reipublicæ attulisset illa victoria, quoniam ut pacem restituendo profuisset, ita Hannibalem submovendo, non nihil nocuisset. Ejus enim transitu in Italiam, dormientem populi Romani virtutem excitatam dicebat: metyque debere, ne acri æmulo liberata, in eundem somnum revolveretur. In æquo igitur malorum posuit vri tecta, vastari agros, exhauriri ararium; & prisca roboris hebetari nervos.

En oraculum longè certissimum: Virtus sine adversario marcescit: sine cruce dormitat Patientia. Ergo salve o pretiosa crux, quæ Roxarum rubiginem detergis, quæ speculum opponis, ut nos ipsos discamus nosse, quæ in theatrum producis ad exhibendum patientiæ specimen, quæ coronas non navales, non obfessionales, non civicas, non murales, non castrenses, sed caelestes porrigis, quæ ad omnigenam nos virtutem erudis, quæ deducis ad Deum. O ergo Domine hic punge, hic ure, hic seca, hic lacera ut in æternum parcas. Atque ubi deinceps amarior nobis calix ingeretur, quæriturque: Potestis vivere calicem? Animosè respondebimus. Possimus, possumus; divinis freti viribus, non nostris. Neque verò major est servus Domino suo. Si Ioab dux belli sub pellicibus degat, turpe profus erit Vriam domi suæ molli lectulo decumbere. Turpissimum, sub capite cruento & spinis redimito, membra delicata, rosas & arpillis decorata cinnamomum & balsamum olere.

Nostrum igitur est, ex ætè scire. Deo sexcentas esse causas, cur discipulos suos in scholâ suâ exagitet, curis fatiget, doloribus premat, & profus asperè tractet. His plagis ad beatam immortalitatem erudimur: hæc itur ad vitam sempiternam. Non itaque, ait Augustinus, in flagello desiciamus, ut in Resurrectione gaudeamus.

CAPVT III.

Cur discipulorum aliqui plus aliis in hoc gymnasium vexentur.

Vetus discipulorum in scholis, & civium in urbibus querela est, alios plus aliis exagitari; his plurimum indulgeri, nihil illis; corvos discitti, cen-

Auris columbulas vexari. Non ritè hoc fieri; civibus æquali jure vivendum esse videri, cum tamen immorigeri, contumaces; ac refractarii plerumque plus favoris obtineant & præmii, quam optemus quique. Non pauci hæc de re conquesti sunt, & quidem sanctissimi viri. Hieremias vates: Quare, inquit, via impiorum prosperatur? bene est omnibus qui pravariantur, & iniqui agunt. Iobus de eodem conquestus: Quare, ait, impii vivunt & sublevari sunt, confortatique divitis. His non minus queritur Propheta Habacuc, dum propemodum expostulat; hoc modo: Quare respicis contemptores, & rases conculcante impio iustiores? Sanctissimus Rex David in has ipsas querelas devolutus: Mei autem panes moti sunt pedes, inquit, panes effusi sunt gressus mei, quia zelavisti super iniquos; pacem peccatorum videns. Et dixi: ergo sine causa iustificavi cor meum. Frustra virtutem colimus, si nequitia virtute sit potentior; si amplioribus præmiis ornatur vitium quam virtus.

B Quisquis es, oculos in Orbem emitte, & videbis eos hic illic mori à quotum incolumitate pferimorum salus vertebatur; eos porro superstitēs vivere, quos nunquam nasci, melius fuisset, ceres sanctissimos rapere ac latrocinari, eos qui neminem ledunt, miserè conflictari morbis: non paucos improbitissimorum emergere ad dignitatum apices, honestissimū quemque cum durâ egestate luctari. Quis hæc satis miretur? quis non etiam indignetur, passim florere vitium, virtutem laudari, & algerè? Ipse Augustinus: Nescimus, inquit, quo iudicio Dei bonus ille sit pauper, malus ille sit divops. Hunc jam scopulum ad quem impegerunt tot integerimi viri, amolierim è viâ. Huic igitur quaestioni respondendum: Cur in gymnasio patientiæ dociliores & modestiores laboribus urgeantur graioribus; & plerumque durius asperiusque tractentur; hoc est: Cur sæpe bonis malè sit, & malis bene.

§. I.

HVMANÆ rationi difficile videtur captu, Viam impiorum adeo prosperari. Si quis innocens Abel, in Adami familiâ, occiditur, si quis in adibus Iacob, obsequens Iosephus in fossam dejecitur, exteris venditur, in carcerem detruditur; si quis fervidus Elias, in exilium pellitur, fame cruciatur; si quis pius Daniel, ad leones damnatur; si quis patiens Iobus, à diabolo flagellatur; si quis sceleris purus Baptista, in Herodis vincula trahitur; si quis ardè amore Petrus, ad Neronis gladium rapitur. Evolve sacra oracula à primo Genesios ad ultimū Apocalypicos caput, nil penè crebrius spectabis, quam proborum calamitates. Ite, mortales, per eundæ retro secula, sacram profanamque historiam omnem pervestigate, nusquam non lacrymas sanctorum hominum deprehensuri.

D Athenis Sapiens Socrates, Phocion Bonus, Aristides Iustus, Miltiades Victor indigna patiuntur: Aristides exilio, alii morte puniti. Idem Romæ M. Cato sapientis viri exemplar, virtutum viva imago trahitur, vellicatur, truditur, sputis obruitur, prætura & toga ei detrahitur, è senatū in carcerem ducitur, & uti Socrates, in carcere mori cogitur; Rutilius & Camillus in exilio vivere; Pompejus & Cicero clientibus suis cervicem præbere jubentur Bonorum exitus sæpe mali, sæpe pessimi. Ecquis virtutem colat, si tam iniqua sunt virtutis præmia? In vinculis gemit Ioannes Baptista, Herodes inter delicias tripudiat. Lazarus fame moritur, opulentus ille Lazari carnifex in purpurâ quot diebus splendide epulatur? Multæ tribulationes iustorum, multæ profus, multæ. Quid hic Deus? an dormitat, an dissimulat? qui omnes capitis pilos, omnes acris passeruculos, omnia

Valer. l. 7. s. 2. post init.

Beati And. vocat.

Matt. c. 20. v. 22. Ioan. c. 15. v. 20. 2. Reg. c. 11. v. 17.

August. 10. 10. de verbis Domini. serm. 23. cap. 3.

Hier. c. 12. vers. 1. Iob. c. 21. vers. 7.

Habac. c. 1. vers. 3.

Psal. 72. v. 2. & 3.

vers. 13.

Aug. li. 10. de civit. cap. 2.

Sen. lib. de tranq. c. 15. post init.

Psalm. 33. vers. 20.

Gymnasium Patientiae. Pars I.

cujuscunque arboris folia habet numerata, nec illum ipso non annuente in terram defluit: hancie tot
2^a Psalm. 33. injurias spectare potest & tolerare? Quomodo sit Deus, & si est scientia in excelsis? Hic ille scopulus est: tot male trepidantium diffidentium infamis.

O mortales, nec rerum ignarus, nec injustus est Deus. Sapientissimè, justissimè rerum vices in Orbe mutantur, ut primi fiant novissimi, & novissimi primi, ut fontes puniantur, & dimittantur fontes. Hæc modò Saturnalia vivimus, improbi vigent, florent; prohi ja gent, gemunt, dolentque; domini ferunt, servi dormitantur. Sed hoc quantillo tempore? Aliud decernet Aternitas. Nunc illi meliori vitæ præcludimus. Ne mirentur in hoc lusu omnia susque deque verti, Virtutem præmi catenatis laboribus, vitium delicato frui otio. Nihil in terra sine causa fit. Aliquot caularum pandimus.

§. I.

Prima: Conformatio cum Christo. Nam quos præcivit; & prædeterminavit conformes fieri imaginis filii sui. Filium Deus ad nos misit: sed quam ille nobis, obsecro, imaginem sui exhibuit? Hominis contemptissimam, calamitosissimam, in cruce acti. En tibi, o homo, quam æmulis imaginem, cui conformis has. Omnis vita Christi, crux fuit merissima. Et quam tu tibi vitam fingis quietam, delictis affluentem, voluptatibus refertam? Christo, antequam nascatur, natalitia domus monstratur stabulum, vix nascitur, & ad mortem quaeritur: natus non eburneas argenteasve curas, sed stramineum præsepe occupat. Infantiam & juventutem inter labores & egestatem exigit. Testis ipsemet: Pauper sum ego, inquit, & in laboribus a juventute mea. Vbi concionari cepit, contumelias, irrisiones, omnis generis injurias excepit; non desierunt qui saxa tollerent ad eum lapidandum; qui ad montis jugum ducerent, ad eum præcipitandum. Denique, ad omnium injuriarum coronidem, in cruce moritur; in tumulo non suo sepelitur. Et quemadmodum pati cepit Christus, antequam natus est, ita patinon desit, postquam mortuus est. Post mortem, jam sepultus audit, seductor ille. De seipso Christus verissimè dixerit: In me transferent iræ tuæ, & omnes fluctus tuos induxisti super me. Hanc Deus imaginem filii proponit imitandam. Hic in palatinæ familiæ vestitu color est, hoc Principis colore insigniri est, variè affligi. Verissimè dictum: Totâ vita Christi crux fuit, & martyrium, & tu tibi quæris requiem & gaudium? A cademis quibusdam mos est, ut qui in domo sapientiæ degunt, unius sint vestitus: ita & Deus alumnis suis in gymnasio Patientiæ concolorem vult esse vestem; paribus cum filio insignibus vult eos amiciri; contemptu, irrisionibus, opprobriis, calumniis, calamitatibus velut veste operit; Prædeterminavit conformes fieri imaginis filii sui.

Altera causa: Calamitas & afflictio ignaviae stimulus est. Perique omnes labores fugitantes, ad ferias & ad otium pronississimi sumus. Hinc quando cessant stimuli, in somnum ignavissimum delabimur, non sine noxâ salutis nostræ. Vestem semper otiosam perrodunt tinea. Agrum ab aratro semper vacantem obtexunt spinæ. Aquam perpetuò stagnantem incolunt ranæ & rubetæ. Hominem extra calamitatis metas positum enervant delicta, occupant vitia. Nimirum dum dormiunt homines, venit ipimicus homo, & superseminat zizania. Dum Samson sinum Dalilæ dormiendo implet, & capillos & robur omne amittit, Philistæi cum excitarunt, sed jam malè attonsum & viribus destitutum. Scipio Nafica, illud Sapientiæ corculum, vel ideo deleri noluit Carthaginensium, ut essent qui Romanos dormire prohiberent. Deus ipse

A Heræos, Gergezeos, Amorrhæos, Chananæos, Pherezeos, Hevæos & Jebusæos robustissimos hostes in medio Israël constituit, ne Israël vitis indormiret, haberetque perpetuam pugnandi ac vincendi materiam.

Eo tempore, quo David nondum proclamatus Rex, ferarum latibula incolebat, nusquam ab insidiis securus, religioni sibi duxit, vel hostem capitalissimum Sathani attingere; partâ tranquillitate, jamque inter delicias otiosus fidelissimum Vriam litterulis occidere non reformidavit.

Ecclesia nunquam florentior, quam cum afflictor inter cruces & gladios suorum martyrum pugnas & victorias spectavit. Eadem cujusque hominis ratio est; cum ab adversis quietus est, in somnum vergit, & vitia cogitat. Profectò ni fodiamur, vellemur; pungamur, in ignaviam defluimus; nisi aliquid intervenit, quod humane sortis admoveat, panè perpetuâ ebrietate sopimur. Sed observa hic mihi, quid quandoque in scholis faciat magister. Videri is duos suorum in divinis sedilibus dormientes, mox altum inclamans: Tu illic, inquit, dormis, tem putrum foudica, & somnum ei excute. Alterum distimulat videre dormientem. Ecce non utrumque jubet excitari? In promptu causa est. Alter adolescens doctis ac disciplinæ capax, brevi jubebitur repetere prælecta, linguæ ac ingenii prompti, atque hac nota magistro charus: Ille alter Endymion, scholæ fucus est & merus stupor; nunquam ferè taciturnus aut bonus, nisi cum dormit. Hunc talen neglectum præterit magister, eumque mavult dormire quam garrere, & ceteros turbare: ita Deus dociliores ceteris sitique commendatioris urget, excitat, exercet: flagellat omnem filium, quem recipit.

§. III.

Tertia causa: Augmentum fidei. Discitem oportet credere. Elyhas beatorum sedes, æternos damnatorum rogos credimus, sed quâ fide, obsecro, & quàm vivâ? oculus eò nequit peringere, nec ulli è celo aut inferis remeant, qui narrent quis illic rerum status sit. Hæc cogitatio non neminem torquet.

Dixerunt enim cogitantes apud se non velle, non est qui agnus sit reversus ab inferis. Enimvero utrumque illud firmissimè credendum, nisi divinum Numen injustitiæ arguamus. Nam si Deus nec improbis supplicium, nec probis præmiu, quod ex pacto vult debere, inter has mortales moras tribuit, certè loco meliore non disferet virtutem liberalissimè remunerari. Atqui constat virtutis præmium hic plurimis negari, quos dura paupertas, quos morborum series, & agmina malorum cingunt. Sed nec improbis sua stat merces hoc vitæ curriculo, si quidem aurâ secundâ navigant, ventosque habent faventissimos, cum tamen procellissimas maris procellas essent meriti. Illorum itaque spes in dies augenda; hi serò metuant, quem oderunt, futurum judicem. Nemo revera gratis bonus est, nec malus gratis est ullus. Quando igitur nemo tam improbus est, quin subindè, veluti per oblivionem nequitia, boni quid dicat faciãve, hoc quantumcumque est, præmio suo quali, ætemporaneo non destituitur. At supplicia improborum ad aternitatem spectantia differuntur, non auferuntur: Altissimus Eccl. 6. 5. est patiens redditor. Quapropter hic fides animanda est, ut è pœnis istis ac præmiis brevioribus, altissimè imbibat aternitatis & præmia, & supplicia.

Quarta causa: Intellectus illustratio. Valde laborandum est magistro in scholis, ut pueri paulatim sapere discant, & nubes abijcere; ut incipiant scire quàm nihil sciant. Hoc ipsum in Patientiæ gymnasio laborat Deus, ut vexatio det intellectum.

Deus inimicos in medio stratis constituit, ne Israël indormiret.

Sic hominem vellicet ne in ignaviam fluat.

Similiter.

Tertia causa.

Sap. cap. 2. vers. 1. Fide tenendum probis præmiu, improbis supplicium. Deum remuneraturum.

Quarta causa.

Rom. 8. vers. 29. Prima causa, cui boni in hoc mundo flagellantur est: Conformatio cum Christo.

2^a Psalm. 87. vers. 16.

Mat. 1. 27. vers. 63. 2^a Psalm. 87. vers. 8.

Thom. de Kemp. li. 2. c. 12. nu. 7.

Quæ vestis in gymnasio Patientiæ.

Secunda causa. Calamitas & afflictio ignaviae stimulus est.

Mat. 6. 13. vers. 25.

Sanè quàm miserè, quàm & fragiles ac caduci simus, non satis capimus, dum ipsa nobis miserè id persuadent. Tantè in super nos ipsos, amore deperimus, ut persuasissimum habemus deesse nobis vires ad multa perferenda. Sed testis in nos experientia, vel in vitis oculis ingerit, docetque quanta possimus, si velimus, pro Christo ferre. Egrotorum plurimi ea patiuntur, quæ sani nunquam credidissent se pati posse. Sed & hoc patièdo discimus, quàm tenuis & exigua sit nostra patientia. Facile cuivis est patientem se gerere, cum quod patiat non habet. Iesus rex seipsum arguens: Ego dixi, ait, in abundantia meâ, non morabor in æternum. Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Tam in bellum ac timidum Petrus se nunquam credidisset, nisi tam miserabili lapsu corruisset. In cænaculo magnificas spartit voces: Etsi oportuerit me mori tecum, non te negabo; etsi omnes scandalizentur, non ego. Sed paulò post qui esset didicit, Hanc ob causam Siracides hortatur: Fili in virâ tenta animam tuam, & si fuerit nequam, non des illi prestare. Qui non est tentatus quid scit? Opus est ad notitiam sui experimento. Nemo sciet quid possit, ne tu quidem ipse, si nullam tibi difficilior casus det occasiorem. Quousque tuba sonitus progrediatur, tunc sciri potest cum tuba inflatur. Piper integrum quàm sit odoriferum, tunc sentitur cum teritur. Testudo aut chelys, quàm correctas habeat fides, tunc cognoscitur, cum manus aut pecten admovetur. Quàm patientis fuerit beatissima Domini Mater, in stabulo Bethlemi, ex fugâ in Ægyptum, sub cruce Hierosolymis patuit. Benjaminus & Stephanus sanctissimi anachoretæ quàm & ipsi fuerint patientes, gravissimi eorum morbi pro testimonio dixerunt. Stephanus euidem cum putridos artus chirurgo secandos præberet, ipse interim quid temporis periret, manibus palmas contexit: tamque constanti ore sectiones omnes pertulit, perinde si corpus non suum secandum obtulisset. Cumque alii vel spectando dolores alienos sentirent, Stephanus iis: O filii, ait, quidquid Deus facit, ad bonum finem facit. Patiamur, & luctemur dum in stadio sumus. Melius est breviculo dolore corripì, quàm supplicis æternis involvi. Benjaminus, qui annis 80. ad virtutis amissum omnia egit, & quibuscunque morbis vel attacku solo mederi potuit, ipse miserandum in modum hydrope intumuit. Ad hunc Diocætorum antistes cum Euagrio & Palladio revisens: Adeste, seibat, & videte obscuro novum Iob, qui dolores incredibili condit patientiâ, sed & gratias agit, quod ægrotare sibi liceat. Quibus & ipse Benjaminus: Orate, inquit, filii, ne interior homo sit hydropicus. Corpus mihi non profuit, cum illi bene fuit; neque jam me lædit, cum tabescit.

Experientia docet nos quanta possimus pro Christo perferre.

Psalm. 29. v. 7. & 8.

Matt. c. 26. vers. 35. & 33. Eccli. c. 37. vers. 30. Ibsid. c. 34. v. 9. & 11.

Pall. c. 30. de Steph.

Pall. c. 13. & Heracl. in suo Paradiso c. 2. sine.

§. IV.

Quinta causa: Maximum profectus & argumentum, & incitamentum est afflictio. Præceptores in scholis plus operæ ab iis exigunt, de quibus amplior spes est eruditionis. Præclarissime Romanus Sapiens hæc de re differuit in hunc modum. Hos itaque Deus, quos probat, quos amat; inducat, recognoscit, exercet: eos autem quibus indulgere videtur, quibus parcere; molles venturis malis servat. Erratis enim si quem iudicatis exceptum: veniet ad illum diu felicem sua portio. Quisquis videtur dimissus esse, dilatus est. Quare Deus optimum quemque aut malè valerudine, aut aliis incommodis afficit? Quare in castris quoque periculosa fortissimis imperantibus? Duce lectissimos mittit, qui nocturnos hostes aggrediantur insidias, aut explorent iter, aut presidium loco deiciant. Nemo eorum qui exeunt, dicit, Malè de me Imperator meruit: sed, Bene iudicavit. Idem dicant quicumque iubentur pati timidis ignavisque scibilia: Digni visi sumus Deo, in quibus experietur, quan-

Quinta causa: Maximum profectus & argumentum est incitamentum est afflictio. Senec. lib. de provid. cap. 4.

A tunc humana natura posset pati. Hanc itaque rationem Deus sequitur in bonis viris, quam in discipulis suis præceptores: qui plus labori ab his exigunt, in quibus certior spes est. Nunquid ga hominibus invidios esse Lacedæmonis liberos suos credis, quorum experiantur indolem publicè verberibus ad mortem ipsi illos patres adhortantur, ut ictus flagellorum fortiter perferant, & laceros ac semi-vivos rogant perseverent vulnera præbere vulneribus. Quid mirum, si dure generosos spiritus Deus tentat? nunquam virtutis molle documentum est. Verberat nos & lacerat calamitas: non est scivitia: certamen est, quo sepius hoc adierimus, fortiores erimus. Quem diligit Dominus, castigat. Quo sensu Augustinus illustrat: Boni laborant, vers. 6. inquit, quia flagellantur ut filii, mali exultant, quia damnantur ut alieni. Ergo ne timeas flagellari, sed timeas exheredari.

B Ægyptius rex Pharaon in Hebræos infantes iniquissime decernens: Si, inquit, masculus fuerit, interficiam te illum. Origenes Manlianum hoc imperium sic exponit: Si rapum quemque videas, unum ex mille, ad dominum converti, & ea quæ æterna sunt querere, odisse delicias, amare continentiam, &c. hunc quasi masculum necare cupit Pharaon, rex Tartari, mille adversus eum machinis pugnat. Itaque nemini mirum videatur; corvis dari veniam, censurâ vexari columbas, insperatos felices, miseros esse virtutis cultores. Demetrii vox olim erat: Nihil mihi videtur infelicius eo, cui nihil unquam evenit adversi. Simili sensu dicebat Bias, infelicem eum qui infelicitatem non ferret. Hæc sapientium effata Romanus Sapiens illustrat testimonio firmans: Breve, inquit, tibi formulum dabo, quæ te mereris, quæ perfectum esse jam sentias: Bonum tunc habebis tuum, cum intelliges infelicissimos esse felices. Quis ergo Christiani sanguinis non miserum se iudicet, eo ipso quod rariis sit miser. Sexcentas huius rei causas est assignare.

§. V.

Sed esto nullam indagare causam possimus, cur iure miser simus; nihilominus nec verbulo puniendum est contra magistri imperium. An non scholarem morem novimus? Si præceptor è cathedra clamet: I, puer, virgis te para; jam adero. At verò discipulus contra mutire audeat, dicatque: Quare domine præceptor? quid feci? Mox opponet magister: Quid tu nequissime? etiam interrogas, cur poenas des? I, cito, culpam quam interrogando geminasti, geminato lues supplicio. Oprimè Salvianus, & velut ludimagistri loco: Quid me interrogas, inquit, quare alter major, alter minor; alter miser, alter beatus? causam Dei nescio, sed ad plenissimam rationem abunde sufficit, quod à Deo agi ista demonstro. Ita satis sit pro universis rationibus, poenarum omnium & calamitatum auctorem esse Deum. Ita vult sapientissimus Iudæ huius moderator, quod nos miselli contra hiscimus?

D Sionis Rex David aliquâ hic cyrositate ductus, putabat arcani tam abditæ reperturum se causas: Excusabam, inquit, ut cognoscerem hoc; labor est ante me. Ergo abi ceteriosa Cogitatio: Si, dicebam, narrabo sic, ecce nationem filiorum tuorum reprobari: Abelem, Noëmum, Abrahàmum, Isaacum, & Deo charissimos quoque graviter accusem, si dicam eos à Deo desertos, quandoquidem constat esse flagellatos, aut si iudicem illos frustra studuisse virtuti. Quid igitur dicendum, cum cernamus probos improbolque mixtum flagellari? Labor est ante me, donec intrem in sanctuario Dei, & intelligam in novissimis eorum. Causas, cur Deus his parcat, hos affligat, nunquam satis indagabimus, dum in orbe meliore pugillares Dei liceat inspicere. Quisquis ergo tam impares moralium poenas considerat, illud regium proclamat: Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum: Ego quidem cum puior, milles me id com-

Deus se habet et magister erga discipulos. Hebr. c. 12. vers. 6. August. in Psal. 93.

Exod. c. 12. vers. 16. Cur Deus amicos affligit, improbos autem nō.

Sen. lib. de Provid. c. 3. & epi. 124. & hoc omnium epistolaram clausula est.

Salv. lib. 2. de Provid. De quo parti. 2. c. 6.

Psal. 74. v. 16. & 15.

Psal. eod.

Psal. 138. vers. 137.

id commeritum fateor. Cur puniantur ceteri, meum non est, à Deo eius rei rationem poscere. Hoc scio? *Laudia Dei abyssus multa. Vigilat semper divinus ille oculus, & cum dormire eum censes, connumer.*

Psalm. 35. vers. 7.
August. in Psalm. 97. post med. mibi pag. 453.

Ad arcanum hoc rectius intelligendum Augustinus attentionem excitans: *Videte, inquit, fratres mei, advertite: illi Deus irascitur, quem peccatorem non flagellat. Nam cui verè propitius est, non solum donat peccata, ne nocent ad futurum saeculum: sed etiam castigat, ne semper peccare deleat. Quà in re Deus medicum agit, sed talem, qui exploratissimè noverit, quid cuius aegrotorum expediat. Dic mihi, cur medicus huic plus abijthii aut ellebori miscet, quàm illi? nempe, quia morbus ejus postulat, aut natura. Idem cogita de Deo, qui Augustini ore lic alloquitur aegrotum: Ego scivi quem curo, non mihi det qui aegrotat consilium. Tanquam emplastrum mordax urit te, sed sanat te. Rogas medicum, ut tollat emplastrum; & non tollit, nisi cum fuerit sanatum, quo posuerat. Virtus in infirmitate monet per perficitur. Hinc verissimè videtur dictum: *Vnicuique & non fallax virtutis obrussa, & probatio est afflictio.**

Aug. ibid. p. 454.
Lipsius l. 2. de Conf. r. 8. Obrussa est aurea moneta per perficitur. Hinc verissimè videtur dictum: Vnicuique & non fallax virtutis obrussa, & probatio est afflictio.

CAPVT IV.

Quinque poenarum & afflictionum genera singillatim explicantur.

Viserat sibi Magnus Princeps symbolum pingi hunc in modum: Aquis innatabat cucurbita, & tanquam fortis suæ intelligens loquebatur conceptis his verbis: *Lactor, non mergor.* Nimirum cucurbitas natat docet corporis spongiositas. Ad hoc symbolo non multum abudit, quod Claudius Paradisus refert, illustri viro Admirallo Chabotio, symboli vice ventosam pilam seu follem fuisse, addita inscriptione, *Concussus surgo.* Nimirum hi folles verberibus volare discunt.

Plurimi hominum non aliter quàm plagis discunt sapere; tum cælum aspirant, cum eis terra fordeat incipit; mentem ad aeterna erigunt, cum illis inter caduca & fluxa malè est. *Concussus surgunt*, ut folles vento turgentes, qui quod gravius feriuntur, hoc altius volant. Atque hoc priore triplici capite demonstratum est. Nunc progredimur ad ipsas afflictionum & calamitatum formas seu species, quarum decem posuimus.

§. I. VIRGÆ.

PRIMUM in Patientiae gymnasio cruciabile instrumentum, quo discipuli castigantur, sunt VIRGÆ. Afflictio nemini non nota MORBUS est. Ecquis tam firmæ valetudinis, qui non subinde plagas sentiat ab his Virgæ? Vix ullus hominum tam sanus est, qui se hominem morbis obnoxium oblivisci possit. Robustissimus quisque interdum morsus & vellicationes sentit. Vel enim caput, vel oculi, vel dentes, vel brachia, vel stomachus, vel crura doliorebus tentantur. Et miramur hoc? morborum seminarium sumus, & nõvum sit nos aegrotare? In quovis vitæ genere aegritudini locus est. Mox ubi nascimur, aegrotare incipimus, quod Augustino credemus: *Quis enim, inquit ille, non aegrotat in hac vitâ: quis non longum languorem trahit? Nasci hic in corpore mortali, incipere aegrotare est. Quid ergo ad morbi accessum trepidamus?*

In gymnasio patientiae instrumenta cruciabilia.
Virgæ.

August. in Psalm. 103. ante med. mibi pag. 473.
Idem serm. 74. Seneca epist. 76.

Hæc vitâ, morbus est perpetuus. Sed est etiam, mihi crede, in morbo virtuti locus. Hinc vera vox Ambrosii: Infirmitas corporis, sobrietas mentis est: infirmitas, virtutum officina est: Atque ut Hieronymus loquitur: Satius est stomachum dolere, quàm mentem.

Fuerunt, sed pauci, qui ad octogesimum annum integram valetudinem perduxerint, demum inclinare

Accepit domus, demum solvi, & collabi. Hoc sciamus, neminem ferè rectius aegrotare, quàm qui sanus apud aegrotos id sapius discit, hinc quisque ex seipso querat: Si tu hoc loco sis, quid facias, qui te geras, quàm sedatus ac placidus loquendo, quàm patiens dolores perferendo?

Illud desperatissimi hominis est & perditè vitam amantis, à magis valetudini subsidium querere. *Namquid non est Deus in Israël, ut eatis ad consulendum Bezeceub, Deum Accaron? Ad Deum nos morbi trahant, non ad hostes Dei, non ad diabolum.*

4. Reg. c. 1. vers. 3.

Hebræi à morbis immunes & cladibus, obliviscantur Numinis: At ubi *Multiplicata sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.* Caetero collum, pes, brachium inuritur, ut melius habeat caput: ita Deus morborum caetero perurit corpus, ut valeat spiritus. *Infirmas gravos sobriam facit animam, dixit Siracides. Et sanè multo melius est ardere igne febrium, quàm flammis vitiorum.*

Psalm. 13. vers. 4.
Ecclesi. c. 31. vers. 2.

Multum demum veritam voluptatem nauscent, cum aegri sunt. Ecce dixit Gregorius: *Divina dispensatione agitur, ut prolixiora vitia, aegritudo prolixior exurat.* Egent diuturno saepe flagello mali & inemendati mores nostri. Quod si Deus tam asperè percurit ubi parit, quàm asperè percutiet, ubi læviet? Et quantà illic distractione feriet, quos reprobat, si sic cruciat quos amat.

Greg. Homil. 19. in Evang. proprius finem.

Ioannem anachoretam (Russino, Aquilejensi teste) quidam è religioso cætu rogavit, à febris tertianâ se liberaret: At ille: *Requiritur tibi, necessariam cupis abijcere.* Ut enim saponè panni lavantur, sic mentem morbi eluunt. Corporis morbus, animi salus. Virtus in infirmitate perficitur.

Ruffin. Aquis quid c. 1. in vitâ Ioan.

Hanc ipsam ob causam religiosissimus olim senex (uti complures memorant) discipulo suo aegrotanti dixit: *Ne tristeris, fili, ob morbum corporis. Si ferum es, per hunc ignem rubiginem exues; si aurum es, novum nitorem indues. Non igitur angaris animo, si Deus torquere te velit, & in morbo esse, tu quis es, qui divinæ resistas voluntati, aut eam molestè feras? Itaque sustine, & roga Deum, ut quod ipse vult, & tu quoque velis.*

Ruffin. l. 2. m. 177.
Pelagius in bell. 7. n. 16. Psal. c. 20.

Profectò si rem ad vivum rescecimus, Morbus tantum momenti à Deo munus est, ut id centum annorum obsequiis rependi non possit. In morbo invitamur ad faciendam pacem cum Deo, quem forsitan antea bello impio laceravimus. Beatus Gregorius: *Admonendi sunt aegri, ait, ut considerent quanti sit muneris molestia corporalis, que admittit peccata diluit, & ea que admitti poterant, compescit.* Sapientissimè dixit Salomon: *Livor vulneris absceget mala.* Nam Gregorio interprete, flagellorum dolor vel cogitatas, vel perpetratas nequicias diluit. Quapropter admonendi sunt aegri, ut ed se filios Dei sentiant, quod illos disciplina flagella obligant. *Nisi enim correctis hereditatem dare disponeret, erudire eos per molestias non curaret.* Ideo afflicti & aegri corporis seipsum soletur & licet: *Satis est me amari, satis est spem esse securam: pereat corpus necessario periturum, modò non pereat animus.*

Morbus tantum momenti à Deo munus est, ut id centum annorum obsequiis rependi non possit.

Psalm. c. 20. vers. 30.
Greg. p. 3. pastor ad moni. 3. m. 4.

Ecquis doleat vetus tugurium eo sine destrui, ut domus extruatur nova? Ita nec aeger, licet vicinus morti, mereat: *Scimus, quoniam si terrestris domus nostra dissolvatur, quod edificationem ex Deo habemus, domum non inani factam, æternam in celis.*

2. Cor. c. 5. vers. 1.

Sed objeceris: Valenti ac sano facile est solari aegri; aliter loquimur, cum aliud sentimus. Quis aegrotorum credat valetudinem fractam, integre præferendam? Cum bonâ veniâ tuâ, mi homo, hac in re nimis te hominem fateris, & Christianæ disciplinæ planè imperitum. An illud Pauli ignoras? *Cum infirmor, tunc potens sum.* Hoc ipso sensu Gregorius dixit: *Adversitas vitæ, dum asperitate suâ sanctos comprimit, valentiores*

2. Cor. c. 12. vers. 10.
Greg. l. 2. moral. c. 15. proprius sane lentiores

Gymnasium Patientiae. Pars I.

leniores reddit. Caro mollibus, anima duris nutritur; illa delectationibus pascitur, haec amaritudinibus vegetatur; & inde spiritus in perpetuum moritur, unde ad tempus caro suavitur vivit.

Sed sine quibus, tuis hinc obiectiunculis respondeam: Dura res est dolor, inquis. Sed jure respondetur: Imò tu mollis es.

Pauci dolore ferre potuerunt. R. Simus ex paucis. At infabecilles naturam sumus. R. Naturam infamat non illa, nos fortes genuit.

Ecquis dolorem non fugit? R. Sequitur ille fugientes. Si exiguus est dolor, feramus; levis est patientia: Si gravis est, feramus; non levis est gloria. Sed sanus plus laborarem, plus virtuti operarer. R. Imò minus. Nam & in te puta verissime dictum ab Augustino: Quam multi scelerati sani sunt, qui innocenter egrotarent. Vitia reciduntur aegritudine.

Augustinus
17 ad. 7. in
loano.

O quam dives es, qui sanus es! R. Jam incipis Deo gratus esse: Etiam hoc inter morbi commoda numerandum: Valetudinem tunc primum aestimamus, cum amissimus.

Bern. de in-
ser. domo
c. 46.

O quam fractus jam viribus sum! Hic tibi Bernardus responderit: Melius est frangi laboribus (& doloribus) ad salutem; quam remanere incolumes ad damnationem.

1. Reg. 1. 10
v. 20, 21,
& 22.

O quale doloris mancipium sum! R. A te ipso oculos in Christum crucifixum stect: aspice vivum dolorem & scientem infirmitatem. Verè enim languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.

Al quando tandem finis erit tam pertinacis morbi? R. Frigidus amoris indicium est, vix dum bene coepisse, pro Christo pati, & mox finem suspirare.

Psal. 22,
vers. 4.

Sec si sanus essem jam me in templo caelestibus sacramentis expiarem. R. Optima, mihi crede, scelerum expiatio est, vel solum mediocriter in morbo patientia.

Ergo quod beatus Gregorius monet. Dicendum est aegris, ut si caelestem patriam suam esse credunt, necessarii hinc labores velut in aliena patientur. Quisquis in morbo est, divinae bonitati se commendans dicit: Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Hic pungetur, hinc torqueat, hinc urat, modò non urat aeternum.

Non pigeat, oro te, Lector, videre quae noster Aeternitatis prodromus ad componendos aegroti mores differat. Hic nobis non licet esse prolixioribus.

§. II. SAGITTAE.

2. Sagittae.
Psal. 44,
vers. 6.

Nimi mærores & angores, SAGITTAE sunt, omni gladio ancipiti penetrabiliores. Rex David nimio opere has sagittas sentiens: Sagittae tuae, inquit, acutae. Sollicitudines, tædia, mæstitia, pavores, aegritudines, animum ut sagittae vulnerant. Omnium miserrimum pænè maxima est, animum habere saucium. Sicut enim animi voluptas, longo post se intervallo ceteras relinquit voluptates, sic animi dolor & aegritudine dolores alios longè superat.

Matt. 1. 26,
vers. 38.
& 46.
Ecli. 1. 25,
vers. 17.

Christus reparator Orbis in cliyo Olivario, & in monte Golgothæ, non flagellorictus, non vepristinus aculeos, non clavorum cruciatus querebatur, sed animi mœstitiam, & se à patre derelictum in patibulo exclamabat. Aegritudine Christi fuit inexplicabilis, hinc illæ voces: Tristis est anima mea usque ad mortem. Et: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Animi vulnera omnem doloris acerbiter vincunt. Hinc illud Siraicidæ: Omnis plaga, tristitia cordis est.

Psal. 87,
vers. 2. 4.
& 16.

Suos quandoque Deus in eas angustias adducit, ut rebus omnibus urgeantur. Et quod supremum malorum est, videntur sibi offensissimum habere DEVM. Spem tamen non ponunt, sed usque & usque clamant: Domine Deus in die clamavi, & nocte coram te. Quia, repleta est malis anima mea, & vita mea, inferno appropinquavit. Pauper sum ego, & in laboribus à juventute mea. Vel (ut alii legunt) afflictus sum ego, & expiranti similis; ab ado-

lescencia tui terrores tuos, & trepidavi. De Hebraeis ex Aegypto proficiscentibus narrant divina pagina: Et viderunt in Marâ, nec poterant bibere aquas de Marâ, eo quod erant amarae, & c. ibi constituit ei precepta, atque iudicia. & ibi venit vocavit eum. Hic quaesierit aliquis: Obsecro, Domine, num commodior locus sciendi tuis legibus nullus erat? num deterrimus huic negotio situs est esse opportunissimus? Hic sitim ipsæ aquae exasperant.

Exod. 15.
vers. 23.
& 25.

Sed quid tibi vis arguatricis ratio? Ibi constituit ei iudicia atque precepta, & ibi venit vocavit eum. Commodissimus huic rei locus fuerat qui incommensurabilissimus. In optimioribus terris, & inter delicias Lex Dei plerumque contempti est.

Loc. cit.
In adventu
Deum timere di-
ficimus,

Noverca virtutum omnium est felicitas. Adversis pressi, & rerum suarum trepidi, timere Numen citius discunt, quam quos felicitas ad lasciviam invitat. Pænè nunquam viciniorum habemus Deum quam in arcto constituti. Eam ob causam Nahum propheta: Dominus, inquit, in tempestate, in turbine viae ejus. Inter fulgura, tonitura, & fulmina accedit ad nos Deus, tum plerumque nobis propior, cum afflictionis turbo procellosior. Gregorio teste. Mala quae nos hinc premunt, ad Deum ire compellunt.

Nahum 1.
vers. 3.

Nobilissimum illud par amicorum Ionathas & David ita invicem pasciebantur. Ego, inquit Ionathas, tres sagittas misit in te, & jaciam quasi exercens me ad singulum. Mirram quoque & pueram, dicens ei: Vade & affer mihi sagittas. Si dixerit puero: Ecce sagittae in terra te sunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax tibi est, & nihil est mali, vivit Dominus. Quotidie Deus quovis momento sagittas suas emittit arcu, omne genus aegritudinum in homines effundit.

1. Reg. 1. 10
v. 20, 21,
& 22.

Quisquis hac tali sagittâ tangeris, non expalleas ad vulnus. Ecce Dei sagittae intra te sunt; pax tibi est, & nihil est mali. Haec vulnera sanitatis sunt signa. Sed foede, inquis, haec jacula mentem lacerant, & dolores saepe maximos inurunt. Angi, poenitere, tristari, dolere, metueri, horribilia sunt animorum tormenta. Sint vera haec omnia. Nihilominus si jacula haec in te missa a quo animo admittas, ne formida, pax tibi est, & nihil est mali, vivit Dominus.

Et ad vul-
nus non
expalle-
scendum;

Regem Hebraeorum David aspice, qui seipsum plus simplici vice vulneratum sentiens: Sagittae tuae, inquit, infixae sunt mihi, & confirmasti super me manum tuam. Non tantum in se iactas, sed inhaerentes & infixas sibi sagittas ingemiscit. Plurima erant quae regem hunc sollicitabant, angebantque. Vix nascitur Bersabæ filius, & moritur. Nubili filiae Thamari ab Amnone filio vitium offertur. Ipse Amnon temulentus ab Absalone fratre in convivio trucidatur. Hunc ipsum Absalonem degenerem profrus filium optimus pater, jam folio pulsus, januam demate orbatus fugere ut hostem cogitur. Et quam altis vulneribus infixae sunt Davidi haec sagittae! nec una, solum alterave; sed grandi numero in unius caput convolarunt.

Psal. 37,
vers. 3.

Exemplo
Davidis,

Et quam aculeata fuit illa Nathanis concio apertissime pronuntiantis: Tu es ille vir. Quare contempsisti verbum Domini, ut faceres malum in conspectu meo? Quamobrem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eo quod despexeris me. Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua. Tu enim fecisti abscondite: ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israël, & in conspectu solis. Pænè tot sagittae, quot verba. Nimium quantum haec spicula ex alto missa penetrarunt cor regium. Sagittae, & quidem numerosae infixae sunt illi. Nec tamen deest solatium; nec animum despondit rex David. Nam etsi sagittae Dei penetrant, inhaerent, urant, lacerant, brevi tamen excidunt. Mors certè velut chirurgus omnes extrahit. Etenim sagittae tuae transeunt, vox tonitruus tui in rotâ.

2. Reg. 1. 10
aliquot v.

Psal. 76,
v. 19.

Quot-

Brevique auferetur.

Quotquot in nos Deus sagittas effuderit, brevi omnes auferuntur à Machaonia manu: monumentum eff paullò productius, quo affiguntur. At verò vox illa tonitruu: ite, ite in ignem æternum, ite, ite; æternum flete, æternum ardete. Hæc vocem istam æternitatis rota æternum volvet; tonitruum istud nunquam cessaturum æternis fragoribus pavesciat damnatos, & velut jaculis nunquam desinet reos configere. Nunc verò transeunt sagittæ Domini, quas ideo argenteas & aureas jure dixeris, nam & à Deo sunt, & citò transvolant, & immortalis præmio donant vel medio-crem patientiam.

Dictamnum cervis caprisque notissima herba, quâ gustatâ sagittas è faucibus membris ajunt excidere. Ita Maronem exaudio:

Virgil. l. 12. non illa seris incognita capris Gramina, cum tergo volucres hæserè sagittæ.

Itane seræ, cum sagittis sauciantur sua norint pharmaca fronte nascantia? & nostræ desit agrimoniam medela? Hæc ipsa cogitatio, si paullò sit attentior, de sagittis Domini citò transiit præstans pharmacum est, quid enim dolorem omnes magis mitigat, quàm illud serid cogitarum — dabit Deus his quoque finem.

Quem excipiet Æternitas non finienda. Annaus philosophus Mæcenatem in plumis patientem, & miserum in cruce pendentem conferens: Mæcenati, ait, somnus per lymphoniarum cantum, ex loquino lenè resonantium quaritur. Sed mero se licet sopiat, & mille voluptatibus mentem anxiam fallat: tam vigilabit in plumâ quàm ille in cruce. Sed illi solatium est, pro homine (nos dicamus, pro Christo) dura tolerare, & ad causam à patientiâ respicit: hunc voluptatibus marcidum & felicitate nimia laborantem, magis his, quæ patitur, vexat causa patiendi.

Animus agrimonia tabescens, voluptatibus nunquam ex solido sanabitur. Turbatæ menti maximum solatium est pro Christo dura tolerare, & post celebrem mali finem, voluptates expectare æternas.

Ergo duremus, in vicino est beata ÆTERNITAS. Quæcumque dura & molesta, quæcumque gravia & horribilia, quæ quisque patitur in hac vitâ, ut Augustinus docet, in comparatione æterni ignis, non tantum parva, sed nulla sunt. Suum hæc omnia jam finem propiciunt; nullo claudetur sine Æternitas.

§. III. FACES.

Accensæ FACES, Paupertatis symbolum sunt. Paupertas efficax virtutis instrumentum est, modo nanciscatur hominem, qui eo possit uti. Variè Deus hoc instrumento utitur in Patientiæ gymnasium. Sunt, qui eo paupertatis redacti, ut nec pane quidem sat fami suæ mederi possint: Sed nec manu parare victum queunt: digni prorsus miseratiõis. De his illud Diogenis sumendum: Paupertas non parva ægritudo est. Alii difficultate domesticâ laborant, quibus fame potior est pudor, verecundi pauperes. Non minus quàm priores digni miseratiõis. Alii ex egestate quidem pauperes sunt, sed non minus ignavia: mendicant non difficultate emergerent, si prius ex ignavia. Laborem fugiunt, ideo in mendicitatis calles incidunt, otiosi malunt, quàm non esurire. Alii strenuè quidem laborant, sed domesticis malis impediti egestatem non effugiunt. Sunt quos opulentos putes, sed penè animam debent, æs alienum grande conflagrant. His optimè dixeris: Dives est, qui obærat non est. Sunt qui sibi ipsis videntur inopes, cum tamen non tam inopiã laborent, quàm avaritiã: victus iis non deest, sed ei pompam etiam adjungere cuperent; non tantum esse ac vestiri, sed edere lautè, vestiri splendide vellent: quos sæpius audias dicere: quàm multa mihi

A desunt! Hi non pauperim i, sed penè miserim sunt, quibus sorte suâ non contentis nil satis est. His proximi sunt, de quibus Chrysofomus dixit: Paupertatis non men reges non effugerunt. Unde deum sit paupertas, virtutis efficax instrumentum est, modò illo non male utamur.

Verissimè dixit Seneca: Paupertas nulli malum est, nisi repugnant. Chrysofomo, Egestas sanitatis mater est. Augustinus paupertatis encomiastes ausus est dicere: Omnis Philosophiæ magistra nobis inopia est. Effatum longè verissimum: quidquid paupertatis hostes contra ganniant. Paupertas artium inuentrix, nulli hominum probro est, nisi probroso, ut præclare dixit Basil. in Hexam. Pauperem compellari non est probrosum.

Paupertatis igne, hisque facibus adurit nos Deus, ut vel dormitantes excitet, vel peccantes castiget & purget, aut etiam constantes muneret. Iam olim id præmonens: Et convertam, inquit, manum meâ, & excoquam ad purum scoria tuam, & auferam omne stannum tuum.

Rogarat aliquoties per servos Absalon Ioabum belli ducem, venire ad se. Nunquam venit. Quid faceret ergo juvenis regius? Fasti regum recensent: Cùm quæ secundo misisset, & ille nolisset venire ad eum, dixit servus suis: Scitis agrum Ioab juxta agrum meum habentem messem hordei? Itè igitur, & succendite eum igni. Haud aliter Deus plurimos, quos aut contumaces habet, aut certè (ni præveniat) contumaciam ostensuros prævidet, paupertatis facibus ad meliora compellit, docetque miscere.

Id porò in Patientiæ gymnasio cum primis discendum, ne paupertas res minimè mala, nobis sit malum, eâ male utentibus. Siracides cautus redditurus: Id utendū. Propter inopiam, inquit, multi deliquerunt. Ut edant, mentiantur, fallunt, furantur, pudicitiam prostituunt, conscientiam vendunt. Hi paupertate re optimâ profero pessimè utuntur.

Aliter in Patientiæ gymnasio agendum discipulis, quæ facibus inopiæ aduruntur. Quivis illorum dicere possit: Igne me examinasti, & non est inventa in me iniquitas. Porro extrema omnia toleranda, quàm Deus ostendit: Melius est mendicare, quàm rapere.

Bernardus calido ad penuriam affectu: Bonum mihi, ait, Domine, tribulari, dummodo ipse sis mecum, quàm regnare sine te, epulari sine te, sine te gloriari. Bonum in tribulatione magis amplecti te, in camino (Paupertatis) habere te mecum, quàm esse sine te vel in celo. Quid trepidamus, quid cunctamur, quid refugimus hunc caminum? Sævit ignis, sed Dominus nobiscum est in tribulatione. Si Deus nobiscum, quis contra nos? Ut ergo Paupertas nemini noceat, illud animo altissime imbibendum, omnem inopiam à Deo nobis immitti Bono nostro: ut excoquatur ad purum scoria nostra.

Quemadmodum si quando mater filiolum suum purpureâ togulâ vestitum in domus arca discursantem ac ludantem, & contra eum Africanos gallos & gallinas (Meleagridas) passis alis erectisque cristis insurgentes cernat, mox in aream devolat, & puerulum harum avium iræ subducit, eumque amiculo rubro, cui Meleagrides irascuntur, quantumvis flentem exiit, idque parvuli bono facit, nec stultis lacrymis movetur: fleat puer, modò imminens malum exat. Ita nos Deus sæpius deest, facultates adimit, penuriam premit, sed Bono nostro. Hac enim unâ ratione malis plurimis, & cacodemoni jam imminenti, & insidiantibus vitis subtrahimur. At nos infantes vociferamur, ploramus, ac querimus necessaria nobis subtrahi, ad extremam mendicitatem adigi. Quid, o infantes stolidi, quid ploratis, quid querimini? Bono vestro hæc omnia sunt. Opes non adimeret Deus, nisi prævideret eas vobis plurimum nocituras; in egestatem non deduceret, nisi ab æterno prænosset, vos aliter celo non potituras.

Chrysof. homil. 12. in epist. ad Timoth.

Seneca epist. 123. sine August. in Psal. 76.

Basil. in Hexam.

Isai. c. 1. vers. 25.

2. Re. c. 14. vers. 29.

Paupertate nō malum, eâ male utentibus. Siracides cautus redditurus: Id utendū. Eccles. c. 27. vers. 19.

Psal. 17. vers. 3.

Chrysof. homil. 71. in Matth. Ber. ser. 16. in Ps. Quis habitabat sine mihi pag. 559.

Isai. c. 1. vers. 25.

Facultatū amissione nos à virtutis subtrahimur.

Has

Has igitur curas amantissimo patri, imò & matri providentissimè reliquit. Sed quisquis tam invitè pauper es, quæso te, patere tuis iterum objectionibus respondeam.

Paupertas, inquis, intolerabilis mihi videtur. Certè tu illi potius, quàm illa tibi.

Defror & contemnor ab omnibus. Modò non à Deo; oculi eius in pauperem respiciunt.

O beati divites & opulenti! O misera beatitudo! nam opum collectio plena laboris; possessio plena timoris; amissio plena doloris est, divitiæ cum amantur inquinantur, cum agitantur, onerantur; cum minuuntur, cruciantur.

Quid miserius mendicatur? An fortè nescis, nemini non notissima? Lazarus mendicus à morte in sinu Abraham; dives epulo, in medio gehennæ collocatur. Illum Angeli in limbo; hunc diaboli sepeliunt in inferno.

Qui pecunias habet, omnia habet. Imò nihil habet, si virtutem non habeat, quidquid facere potest erinacem, tecum est. Divites cum dormiunt, nihil seculum auferet: aperiet oculos suos, & nihil inveniet.

Postumus etiã in divitiis esse pauperes. Certè magnus est ille, qui in divitiis pauper est, sed longè securior est, qui caret divitiis.

Heu quàm arca mea inanis est, & vacua? Quid ad arcam respicis? Conscientiam attende: sat dives est, cuius tranquilla conscientia est.

At necessaria mihi defunt. Fortassis tibi deest industria parandis necessariis? Natura minimum petit: sed animus & oculi sunt insatiabiles. Nam cupiditas nihil satis est, Naturæ satis est etiam parum.

Pauper ubique jaceret. Res honestissima est, leta paupertas: Cuicumque cum paupertate bene convenit, dives est. Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est.

Paupertas tam mihi quàm aliis plurimum obest. Nec tibi, nec aliis quidquam obesse, nisi paupertas vestra non ex inopia, sed ex stitio eriretur.

Paupertas in rebus omnibus me impedit. Dic, Provehit: Si vis vacare animo, aut pauper sis oportet, aut paupere similis. Non potest studium salutari fieri sine frugalitatis curâ: frugalitas autem paupertas voluntaria est.

Quidquid dicas grande malum est paupertas. Da verbo veniam, obsecro, si te mentiri dicat Seneca, qui testatissimè affirmat, Nihil mali esse in paupertate, modo quis nondum pervenerit in insaniam omnia subvertentis avaritiæ.

Ecquid videtur vobis, ô pauperes, quicumque estis, de hoc tali patre? Videt is panem in manu filiolæ, simulque observat insidiantem pani molosseum, jam jamque admorsurum pueri digitos. Atque ideo mox panem eripit infantulo, idque prudenter, non invadens cibum, sed præcavens dampnum. Deus subsidia vitæ subtrahit, non ut fame perimat, sed ut à vitiis abarceat. An non illinc plerumque virtus exulat, ubi generaliter estur ac bibitur, largè dormitur, otiose dies ducitur; hæc certè vitia in regno sunt.

Ergo beati pauperes, qui paupertatem non reluctando, virtuti amicissimam faciunt. Eò generosa vox Pauli spectat: Que mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta.

Nemo Deo dignus, quàm qui opes scit contemnere. Et verò dives est, cui bene cum paupertate convenit. Hinc optimè dixit Diognes: Paupertas virtus est, que per se dicitur. Res in aperto est: divitiæ innumeros, qui has spinas tractet, & conscientiam non lædat? Sola paupertas ab hoc veprete non læciatur. At paupertatem non horret, qui beatam immortalitatem aspirat. Nam, ut verè Gregorius: Qui quis, ait, in solo delectatur.

A. no æternitatis signatur, nec paupertate contestatur, nec adversitate qualifatur.

§. IV. SERTVM STRAMINEVM.

O Mne genus strifionum, contemptus ac ludibrium significat. Tam sava hoc discipulis animadversio est, quàm asis levis videtur. Fit subinde in scholis, ut magister puerum virgas manu tenere, certòque loco stare jubeat. Hoc puero grandius supplicium est, quàm decies virgis percuti. In Hispanis pileis chartaceus ad rogum ducendis imponitur in ludibrium. Sic Orientis Imperator Andronicus, alio in sertum contexto redimirus, & scabioso camelo impositus, miserimè triumphi specie per urbem ductus est.

Contemni, irrideri, ludibrio haberi, humana superbia inter penas omnium gravissimas numerat. Hoc è stramine sertum, merum aliquibus plumbum, acutissimis clavis undique confixum creditur; aculeatissimus videtur erinaceus. Nihil enim reque horremus ac pudesceri ignominia notari aut cogi coram aliis erubescere. Hoc morte ipsa sæpe gravius videtur. Hinc plurimi reorum seipfos in carcere necant, ne in spectaculum aut ludibrium producerentur.

Supremo die, quo omnium sæculorum mortui reviviscunt, damnato magis quàm inferorum incendia torquebit, cogi se sistere Orbi, aspici, iudicis voce ac digito notari, oculis omnium devorari. Hinc illorum despegatissimæ voces ad alta collum & prærupta montium. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos; & collibus: operite nos. Mjrtius illis videbitur, horribili montium mole sepeliri vivos, quàm cogi tribunal affistere, fatalem sententiam excipere, à beatis omnibus Dei hostes proclamari.

ReX Hebræus Saul, hominis ex asse nequam noble specimen, ubi rerum omnium jacturam, à Samuele denuntiata, ubi regnum perditum. Dei gratiam amissam, seipsum à Deo exactoratum, deplorata omnia inaudisset, illud unicum sibi retentum cupiens: Sed nunc, inquit, honora me, coram senioribus populi mei, & coram Israël. Adeo rebus desperatis, hoc unum exhorruit, non amplius honorari.

En ut Saul instar struthiocameli calamitates maximas velut ferrum concoquere possit; sed in re, ut videri potest, minimà succumbat: Serto stramineo notari acerbius morte judicatur. Quæ demum istorum causa? Superbus erat. Ad superbiam contumendam, in Patientie gymnasio, nihil aptius quàm Sertum Stramineum. Hoc vitæ omni arrogantie deprimentæ nobilissimum instrumentum est. Non potest altos spiritus non submittere, qui hoc sero redimirus est, nec tamen reclamat & indignatur.

At videte semegregiam: Nos quidem summissi, ac nostro nomine Humiles appellari cupimus, & submissiõnem sui que despicientiam canes, ejus & angue odit. Panem omnia nobis tolerabilia videntur, si removeatur ignominia, quæ vel sola solet opprimere aeternitatis; sed superbos, & nondum domitos. Modò abfit Stramineum Sertum, cetera omnia, prout nobis vanè blandimur, toleraturos promittimus. Stultissima persuasio. Et Cassianus hanc refellens: Voluntas, inquit, Castanus absque castigatione carnis, castimoniam corporis oblinere, sine collat. Vigiliarum labore, cordis acquirere puritatem: cum requie carnis spiritualibus virtutibus exuberare; absque ullius exasperatione convicii, patientie gratiam possidere; humilitatem Christi, sine honoris mundani exercere jacturâ; Christo cum hominum laude ac favore servare. Rem verbo dicamus: Humiles esse cupimus, sed sine Humilitate. Modò Stramineum sertum non nostro capiti gestandum sit.

Hic utiquam superbiæ parcendum; nec ullius capiti sertum hoc stramineum magis quadrat, quàm qui

Psalm. 10. vers. 4. Bern. de Convers. ad Cleric. c. 12. & de quinque negotiationibus mihi pag. 174.

Job c. 27. vers. 19.

Sen. Consol. ad Helviam cap. 9. post mod.

Philip. c. 3. vers. 7.

Divitia, Christo sp. no sunt.

4. Stramineum sertum.

Vide Confidera. Altera. Confid. 5.

Superbia humana contemni, irrideri inter penas gravissimas numerat.

Luc. c. 23. vers. 30.

Saul hoc unum exhorruit, non amplius honorari.

Idq; acerbius morte judicatur.

Humiles videri cupimus sine humilitate.

c. 12. in initio.

qui illud maxime recusat, huic omnino diadema hoc convenit. Eleganter & erudite Seneca: *Vnde possum scire, inquit, quantum adversus ignominiam, & infamiam, odiumque populare constantia habeas, si inter plausus senescis si te inespugnabilis & inclinatione quantum mentium pronus favor sequitur.*

In religiosorum hominum edibus Lectorem mensae unica subinde vocula Reperi, plus excruciat, quam omnis alius religiosae disciplina rigor. Atqui luculentum hoc indicium est abstrusae superbiae, quae nihil unius vult quam videri errasse, aut juberi erubescere. Hinc plures tam doctrina quam sui desipientia illustres viri, cum praevidentes ut cenantes legendo pascere, studio nonnullas voces perperam pronunciarunt, ut ipsi suam erubescere insidiam monerentur.

Martinus Delrius parentibus nobilissimis oriundus (quis fuerit vir iste, tot ipsius libri loquuntur) ubi Theologiam aliquot annis apud Eburones professus, Tornacum ire iussus est, ut ex legibus quibus se voto obligat, nonnihil temporis ad quietem sacrarumque commentationes a studiorum tumultibus subduceret. Hic ille iterum philosophum Theologumque exuens, inter religiosos tyrones abjectissima quaeque munia obiit, & etiam ambulat. Lacera interdum & squalida lacerna indutus economum comitabatur; & quae ille in foro emerat, per mediam urbem spectante omni populo, ad Collegium deferrebat. Senatosius & Censorius bajulus, aliis admittantibus, aliis vicissim illudentibus. At ille *Stramineum* hoc *Sertum* non exhortuit, non rejecit, imò decorum sibi credidit. Post annos complures in Societate *IESU* positos, post cathedras Philosophiae, Theologiae, Concionum cum magna laude diu administratas, id unum praereliquis, domestici omnes in eo studebant, tantum virum, oculis caligantibus, & penè caecutientibus graviter & prompto libentique animo, dum alii mensae affideret, stantem aut in loco anagostae solito incommode sedentem, librum aliquem pium de mote praeregere, & ad alterius arbitrium accentus & tonos vel invertere, vel dirigere. *Stramineum sertum* Delrius obviis unis amplexus, hoc unum in seipso erubuit, si vel fenex erubescere noluisse.

Idem beatus Lanfrancus fecit, vir omni litteraturae egregie imbutus. Hic cum in cenobio lectorem mensae ageret, & ab antistite illiterato, idque contra Grammaticae leges repetere lecta juberetur, promptissime repetuit, & pronuntiavit omnia, ut iustus fuerat. Ornamento scilicet, sibi duxerat *Stramineum* hoc *Sertum*: nec pudebat optimum virum, Christi causam pudore affici. Idem fecit beatus Aloysius Gonzaga, ut res gestae ipsius testantur.

Cum semel animum virtus induverit, undique invulnerabilem praestat: nec dolor Nilum, nec ignominia laucabit. Num tu putas hominem divina voluntati verè devotum, ignominiam moveri posse, qui vulgi opinionibus jam secessit, qui suum honorem omnem iam in Christo reposuit? Plus etiam quam ignominia, est mors ignominiosa. Hoc tamen tot millia sanctissimorum martyrum eodem vultu adierunt, quos alii diademata & purpuram admittunt. Rex ipse martyr, Christus, mortem longè ignominiosissimam vel ideo etiam tulit, ut doceret suos non refugere ignominiosam pati, sed facere. Nemo suavitius ab alio contemnitur, quam qui seipsum prius contemnere didicit.

Verus sui ipsius contemptor contumelias has omnes infularum loco habet: & tum denique sibi plurimum applaudit, & gratulatur, cum largissime irridetur. Siquidem ea denique vera est gloria, pro Christo contemptum & probra omnia minima maxima, & equanimiter tolerare. Discipuli Christi stipulis prius aut spinis coronantur, quam auro & gemmis.

Tom. II.

Rex David Amalecitas insecutus servum Aegyptium fame & morbo penè confectum in campo reperit, cumque de patria domos, gente accuratius interrogavit. At ille: *Puer Aegyptius ego sum, inquit, servus viri Amalecici: dereliquit autem me Dominus meus, quia egrotare cepi in desertis. Hunc David exacto iurejurando in comitem adiecit. Hec secum beatus Gregorius expondens: Hos, inquit, eligit Deus, quos despicit Mundus, quia ipsi despectio hominem revocat ad seipsum. Stramineum sertum neminem damnosam afficit ignominiam nisi superbum & impatientem.*

Executus igitur (ut beatissimus Paulus hortatur) Executus ad Christum IESUM extra castra, improprium ipsi parti aures. Ad cruentum Christi in cruce solum ducem habemus Paulum, qui hortatur sequi. *Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, ut se lactores & veraces. Comites in eadem hac via innumeros habemus fortissimos heroes, qui ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres. Ut coronam adipiscerentur auream, toleranter gestarunt straminea. Nondum felix, nondum beatus est, qui contemni & irrideri nescit.*

§. V. BACILLI.

Humanae miseriae quotidie vitam vellicantes Bacillis repraesentantur. Nunquam profecto deest, quod patiamur: dum stamus, dum sedemus, dum ambulamus, dum edimus, bibimus, quiescimus, innumerae sese molestiae ingerunt; cum incommotis nostris quotidie rixamur. Dicit potest: in hoc gymnasio magister nunquam bacillos de manibus ponit. Vix ullus est mortalium, cui non quotidie molestiarum aliquid tolerandum. Sed pleraque ista propter quae indignamur, offendunt non magis quam laedunt.

Religiosissimi Thomae illius verba neminem non spectant. *Miser es ubicunque fueris, & quocunque te verteris, nisi ad Deum te converteris. Dispone & ordina omnia secundum tuum velle & videre, & non invenies nisi semper aliquid patitur sponte aut invite. Converte te supra, & verte te infra, converte te extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & necesse est te ubique tenere patientiam, si internum vis habere patibulum, & perpetuam promereri coronam.*

Haec miseriae licet tolerari faciles, quia tamen quotidiani census sunt, meritum misericordiae augent, modò Dei causam toleretur. Ludovicus Blotius optime docet, non esse minimum quid, molestiam vel minimam pro Deo toleratam.

De omnibus his talibus & molestiis & miseriis illud verissime pronuntiatur: *Onerosum, sed meritorium: modò is qui patitur, pro Deo patitur, & animo volente. Nam, ut Augustinus loquitur, Discutit Deus, quid quisque voluerit, non quid potuerit.*

Abigail seminarum prudentissima, eum omne genus esculentorum ferret placando Davidi, munus hoc insuper egregia oratione commendans. *Erit anima Domini mei, custodita quasi in fasciculo virginitatis, apud Dominum Deum tuum.* Potè inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi impetu, & circulo funde. Hic sapiens herois illustrissima comparatione dixerit vivendi rationem, quam improbi probique tenent, praesertim in tolerandis vitae miseriis. Bonae mentis homines instar recentium florum sunt, quos olitor paulò ante decerpit, & ne distulerit, in fasciculum colligavit filio. Flores hi arcte quidem stringuntur, clamore, si ferias, ut possent, testaturum suum dolorem. Verùm hac ratione flores cõjuncti manent, & diutius vivunt affusa aqua, veatur.

Hoc florum vinculum, quotidianas miseras interpretor, quae si non suavitius, certè purius docent vivere. Res exemplo monstratur: Esurio: Ut ergo fami optuler, coci benevolentiam ambio. Sitio: Sed cellarium agere non placet, ergo famuli operam adhibeo. Vestis indigeo: At suere non possum, ego sartoris industriam quaerò. His indigere, miseria quidem est, at

B

faciam.

Seneca l. de Prov. c. 4. post inii.

Martinus Delrius serui stramineum non exhoruit.

Idem Lanfrancus fecit.

Animus virtute induratus invulnerabilem se praestat.

Christus cur mortem ignominiosam tulit.

1. Re. c. 30. vers. 13.

Gregorius in Evang.

11. h. c. 13. vers. 13.

1. Cor. 1. 6. vers. 6.

Bacilli.

1. mit. Chr. lib. 2. in 1. c. 2. in 1. & 1. 2. in 1. nu. 3. & 4.

Blos. in stit. spirit. c. 2. proprius finem.

Augusti in psalm. 81. prope finem.

1. Re. c. 25. vers. 29.

Probi ut flores astringuntur per misericordiam, ut ferias, ut conferas flores cõjuncti manent, & diutius vivunt affusa aqua, veatur.

fic non nihil humanior fio, & alienâ operâ devincior ad amandum. Si essent qui neminis egerent operâ, neminem vel mitiore verbulo dignarentur. *Sic anima proborum custodia est velut in fasciculo vivendum.*

Improbi autem ut lapides in fundâ rotantur ut abiciantur.

Psal. 87.

vers. 6.

Glossa Or. anarita.

Longè dissimilima ratio est improborum. Sentiant quidem miserias quotidianas & ipsi, sed eos esse lapides dixeris, quos funda rotat quo longius projiciantur. Nolunt improbi legibus stringi, laxissimam ambiant libertatem, cupidines suas follicis sectantur, nec arceri se sinunt à suis delictis. Itaque in fundâ jacent non ligati, sed rotantur huc illuc, in omnes nequitie species vagi. Tandem post torpetulantia gyros excutuntur, Repulsi sunt de manu Dei.

Luc. e. 9.

vers. 23.

Quapropter, ut vetus interpres loquitur, Fasciculus astringitur ut conservetur, lapis in fundâ ponitur, ut abiciatur. Singuli secum despiciant, quâ ratione quotidianas miserias ferant, an ut flores ligati, an ut lapides rotati.

Rex crucifixus Christus, ad portandam Crucem in vitans, non annuam, non mensuram, nec unius hebdomadis, sed quotidianam crucem ostendebat, & teste Lucâ dicebat ad Omnes: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suâ quotidie, & sequatur me.*

Chrylstonio valde assentior, qui vitam nostram onerariâ navi, quæ adverso flumine trahitur, simillimam esse dixit. Cogita turbas, tumultum, miserias in hac tali nave assiduas. Hic clamores perpetuos diu nocturneque audire cogis: hic somnus brevior & turbator: hic cibus nauticus, & qualis in ipso navigio incommodè coquitur: hic progressus navis morosus & testudineus: hic perpetua & alia ex aliis molestiæ oriuntur: jam funis rumpitur, jam carina saxo illiditur: jam equus concidit, jam ex equo auriga decedit, jam nauticus explorator periculum incidit: modò navis offendit & in vado hæret, & quia in ejusmodi navigiis plerumque multum vini vehitur, doliarium victor semper aures obtundit, dum dolia munit ne rimas agant, aut musto rumpantur: cum in navi aliquantula quies foret, è cælo turbæ sunt: jam præceps nox hæere cogit, jam procellosus ventus jubet sistere, jam pluvie, jam foedissimæ tempestates alia aut morari, aut tardius progredi volunt. Hic nunquam deest, quod molestum sit. Talis omnino vita nostra est, assiduis miseris plena, nunquam non ingerit quod pariamur. *Adverso flumine, ait Chrylstonius, in calum navigamus, & tu queris, ne qua tibi difficultas occurrat.*

Quotidianas ergo molestias non nisi quotidiana vincet patientia. Vnusquisque tollat crucem suâ quotidie. Hic plurimum promereri licet non tam difficultate tolerandorum, quàm assiduitate. Recto pietatis sensu Mathois abbas dicere solebat: *Malo aliquod leve opus & continuûm, quàm grave quod citò finiatur.* Non minus patiens est censendus, qui quotidie suam patientiam velut ad palum exercet, quàm qui grandia fert onera, sed raro. Imò fit quandoque ut magna vincamus, & in minimis succumbamus: injuriam gravem ferimus, & pulci aut muscæ impatientissime irascimur. *O passi graviora!*

Pelag. libel. 107. n. 11.

Virg. lib. 1.

Æneid.

Narrat Dionysius Carthusianus, sui Ordinis tirorem principio alacrem, & ad omnia præptum, paulatim cepisse lassescere, & inter onera numerare, quæ initio facillima videbatur. Illud præcipuè religiosum juvenem vexabat: niger ei cucullus, ut tironi, ferendum erat, hunc ille iniquissimis oculis intueri, & trabalem crucem credere, quod aliquem neminem fatigavit. Fuit ut huic juveni promeridianâ somnâ conciliaret altissimi silentii quies. Dum dormit, somniat Christum cum prægandi cruce per cenobii ambulacrum incedere, & ascensum moliri per scalas, nec tamè progredi posse, ob immodicam crucis molem. Igitur ille ipse tiro, qui hoc somnabat, visus est sibi accurrere, & ad-

A juvare velle laborantem. At eum Christus torvè inueniens: Et tu, aiebat, impatientissime, in meâ mihi ferendâ cruce sis auxilio? Tuam portare nequis, & alios juves? Evigilavit tiro ad has voces, & respuit, robustiora patientiæ præcimina daturus.

Idem nobis frequenter venit: ardua quandoque perferimus, & à minutis jacemus victi: Tironi illi dixissentus: Quid hoc vestimenti genus te cruciat? cucullus, quem horres, ater quidem est, sed levis est, & pro ritu familiæ, quâ amplexus es, tironibus omnibus gestandus. Dicamus hæc talia, obsecræ, & nobis ipsis: Famies, sitis, frigus, æstus, malignum cælum, molesta statio, injucunda ambulatio, plena tædii fatigatio, importuni amici, turbates liberi, ignavi famuli, uxor iracunda, miserias sunt non antæni coloris, sed facilis patientiæ; modò eas velimus ferre non repugnantur, ipsâ ferendi assuetudine molliuntur, & superantur. Bacilli sunt, non trabes, & eò plerumque minus ferunt, quò feruntur crebrius. Eruditè hic submonens Tertulianus: *Abstine à servo Christi, ait, tale inquinamentum, ut patientia majoribus tentationibus preparata in frivolis excidat.*

Tertul. l. de Patient. c. 8.

Deus Davidi regi amantissimè pollicitus: *Ego ero, inquit, ei in patrum, qui si iniquè aliquid gesserit, arguam eum in virgâ virorum, & in plagis filiorum hominum.* Nimirum ut pater aut præceptor discipuli manum ferulâ solet increpare: levis ictus, & brevis dolor.

2. Reg. c. 7. vers. 14.

Hæc Deus virgâ virorum, & plagis hominum, miseris inter homines non ignotis corrigit, ne paternâ labante disciplinâ exleges simus, in omne flagitium animosi. Tunc enim peccandi crescit audacia, cum metus demitur dandi poenas. Ideo Sionis Rex: *Virgâ tua, inquit, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Fallus se filium errantem, agnovit patrem leniter castigantem.

Psal. 22. vers. 4.

Eruditè dixit Seneca: *Non sentire mala sua, non est homini: non sentire mala sua, non est viri.* Elurire, algere, sitire, ceterasque vitæ molestias subire, onerosum quidem, sed tamen meritorium. Pergamus hæc tolerare. Hic etiam à luctâ non gravi sperandum est præmium immortale.

Sen. de Consol. ad Polybium. c. 36.

CAPVT V.

Alia quinque genera pœnarum singillatim etiam exponuntur.

Festivum apologum recensens Suidas: Abies, inquit, & Rubus jurgio contendebant. Abies Rubo, Rubus Abieti multa exprobrabat; ad graves etiam verborum contumelias descendebant. Tandem Abies: Quid multis, inquit, opus est? Ultimû tuum hospitium est furnus, aut fornax, neque enim ad aliud quidquâ usi es, quàm ut igni te ipsum subicias in pabulum. Hoc te fatum manet; hic tibi locus debetur; ab igne demum devorandus es. Ego quidè, neque enim nego, darius tractor, ferro succidor, ad molam ferrariam deventor, dentes ferratis dividor; exinde fabris dolanda & secanda trador, hic etiam pelle meâ spolior: hæc tamen omnia mihi honori sunt & laudis, nâ ex me sedilia, domus, navigia, templa fiunt; ubique sum ului.

Hæc vera (sic loquar) in Orbe fabula est. Hoc discrimine improbi probique vivunt; illi ut rubus demum in flammâ abripientur, isti ut abietes rectæ in altum cælo crescunt. Variè quidem afflictionis ferro fauciantur, deiciuntur, circumsecantur, fortunis ut pelle spoliantur. Sed non refert, sic ad ædificium cælestis aptantur, rubis ad ignem destinatis: Abietes dum leguntur ferro, poliuntur, ut jam supra demonstravimus. Et istius quidem polituræ quinque instrumenta, Virgæ, Sagittæ, Facies, Serum stramineum, Bacillos explicatè proposuimus. Addimus nunc quinque reliqua, Laqueos, Fustes, Pallium, Flagra, Saccum, uirgam in Patientiæ gymnasium supellectilem, cuius singulas partes exponemus.

S. I. LAQUEI

S. I. LAQUEI ET CATENAE.

Alia quinque in-
gymnasio
patientiae
crucibilia:
1. Laquei
& catenae.
Error in
gymnasio
patientiae.

His adumbrantur afflictiones cuius statui pro-
prietate. Habet qualibet vivendi ratio suos Laqueos
aut Catenas suas. Vbiq; vincula sunt, five arctiora il-
la, seu laxiora, seu aurea, seu ferrea, vel etiam ada-
mantina. Religiosorum hominum status triplici co-
haeret vinculo; conjugium simpliciter, sed illo arctissimo.
Hic cum primis error ponendus est, qui multis mi-
serè illudit. Cum nemini crux desit, suam quisque
crucem putat ponderosissimam. Oculorum dolorem
omnium gravissimum iudicat, qui ophthalmia laborat.
Qui vivam in corpore lapidicam alit, aut calculo u-
ritur, neminem mortalium acerbitus quam se torqueri
existimat. Qui dentium doloribus urgetur, omnes al-
ios dolores mitiores putat. Quem stomachi rofiones,
exulceratio, aut colica exercent, se unum gravissimis
tormentis cruciari censet. Ita qui angoribus circum-
stuit, alia omnia mallet perpeti, quam animo argi. Qui
morsu & vulnera conscientia sentit, se unum ad in-
feros iam dejectum credit. Qui male auspiciis nu-
pitiis uxorem duxit imperiosam, se omnium miserri-
mum arbitratur, nec in mitius esse pistrinum ullum
quam conjugium affirmat. Miles morbo & inopia
pressus, sortem suam ut omnium iniquissimam dam-
nat. Quem domi labor velut remigem scamno affigit,
infelicissimae conditionis se solum esse ingemiscit. Ser-
vorum ac subditorum querela, omnes alios praeter-
quam servos, beatos pronuntiant. Magistratus, praesi-
des, & qui ad clavum sedent, suam vivendi rationem
iudicant laboriosissimam. Mercator quem maria &
itinerata fatigant, civium quietem laudat, & mercatu-
ram, ut turbatissimum vitae genus acculat.

Chrysostomus
homil. 67.
proprie in-
tendit.

Chrysostomus jam suo aetate in has ipsas quere-
las publice facundus: Oculum habens vitium; inquit,
nullam agritudinem aliam talem esse censet qualem suam:
rursus qui stomacho laborat, hoc omnium esse difficilissimum
asserit: itidem & in tristitia, quae quis detinetur, hanc asserit
esse difficilissimam; cum propria enim experientia hoc iudicat.
Sicut qui filios non habet, nil ita grave putat, sicut filius caret:
qui multos habet cum paupertate, nil tam accusat quam filio-
rum multitudinem. Privatus, nihil huiusmodi vitae dicit in-
utilis esse, nihil abiectionis. Miles nihil esse militiam laboriosius,
nihil periculiosius asserit: satius enim patre solo cum aqua vesce,
quam tor ferre molestias, &c. Quot senectatem admirantur?
Quot beatam vocant iuventutem? Quare non sumus senes? di-
cimus. Cum vero verum ex abiectione, rursus dicimus, Vbi iuven-
ta? Et omnino multas tristitia causas habeamus. Vna tantum
est ab hac inaequalitate libera via, quae secundum virtutem
est. Cum igitur mala nostra magis sentiamus quam a-
liorum, nostris grandius inesse pondus credimus quam
alienis. Hic ego cum Venustiano vate interrogem:

Si quis ob-
tatem mu-
neris ar-
deantur.

Horat. l. 1.
sat. 1. in-
it.

Qui sit Macenas, ut nemo quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu fors objecerit, illa
Contentus vivat.

Quomo-
do corri-
gendus.

Cuique sua fors videtur, miserima: propria crux
gravissima crux censetur. Idcirco consulti sumus hic
error in gymnasium Patientiae corrigendus. Atque hoc
nemini non persuasissimum sit, omne vivendi genus
suis ligari vinculis, suas cuique statui habere cruces. E-
legisti vitam patiens? Illius etiam catenae ac laquei
te sequentur, ne dubita; qui reditus capit, expensas co-
gitet; qui hereditatem adit, in partem solventium
quoque debitorum venit. Vitam religiosam amplexus
es? Nil nisi cruces cogita, easque perpetuas. Hic vive-
re non licet, nisi crucifixo.

Marti te consecrasti? extremam pauperiem, &
vulnera, & mortem expecta.
Mercurio te adunxisti? Non tantum maria &
tempestates, sed & naufragia, & fortunarum everfio-
nem praevide.

A Musis te addixisti? Quidquid laborum aut tædio-
rum occurrerit, devorandum erit, aut certe Musis re-
nuntiandum.

Domini te servitio tradidisti? Expende durissima
quæque servis toleranda.

Sors aut Natura te dominum fecit? Para te; cu-
rarum & sollicitudinum agmina tibi erunt sustinenda.

Vxorem duxisti? Habeas ut ductus. Erumpat te
plurimæ expectant; hæc sacra aliter non constant.
Teipsum sponte in vincula coniecisti quæ nemo nisi
Mors solvat. Quapropter sumptuosum tibi bellum,
familia procellas, quotidianum supplicium, tristitia
omnia imaginare. Nam, tribulationem carnis habebunt
hujusmodi. Ecce quid frustra luctamur? omnis vivendi ra-
tio, status omnis plurimum amaroris habet, & ubique
est, quod mordeat.

1. Cor. c. 7.
vers. 28.

Divina lege sancitum est: Omnis oblatio quæ offertur
Domino, absque fermento fiet, nec quidquam fermenti ac mel-
lis adolebitur in sacrificio Domini. Quidquid obruleris sacrifi-
cii, sale condies. Mel & fermentum à divinis sacrificiis
exclusivissima sunt. Neque verò tantum flagitiis absti-
nendum, sed & voluptatibus, quæ ducunt ad flagitia.

Psalm. 69.
vers. 12.

Ut utrumque repudiatur & mel voluptatis, & fermentum
nequitiae. Sale condiendum est, quidquid Deo
consecratum cupimus. Nihil enim illi placet, ut Hiero-
nymus loquitur, nisi aliquid in se amaritudinis &
mordacitatis contineat. Deus ipse panem omnia per-
fundit amaritiae, & multo sale defricat.

Flagitiis
abstinendū & vo-
luptatibus
quæ ducunt
ad flagitia.

Rex David hoc persequens: Posuisti, ait, tribula-
tiones in dorso nostro. Quis hanc acrimoniam non sen-
tiat? Addit: Induxisti nos in laqueum. Deus est qui
certa vivendi ratione nos vinciat, hos compedibus,
istos armillis, illos torquibus, hos catenis, hos funibus;
quosdam ferro ligat, loro alios, auro alios. Non ta-
men minus ligatus est qui ferro, quam qui auro liga-
tus est. In vinculis sumus, & compediti, quodcumque
vitæ genus tuemur ille omnium peritissimus habetur
in Patientie gymnasium, qui status sui seu laqueos seu
catenas sciitissime gestare novit, qui Christianam patien-
tia se suis compedibus indulget. Certè ferenda sunt
hæc vincula, non rumpenda. Plurimis prodest sic esse
vincitos, ne mantum pedumve licentia exorbitet ab
honesto.

Psalm. 69.
vers. 12.

Illum igitur errorem penitus damnumus, qui suam
crucei crucem fingit omnium esse gravissimam. Imò
hoc quisque sibi certè persuadeat, se nunquam tanta
passum, sed nec passurum irquam, quin alii longe
graviora passi deprehendantur.

Error da-
nadus, qui
suum cui-
que cruce
fingit om-
nium esse
gravissi-
mam.

In illo autem errore primo enasci solet alius, cum
afflictiones nostras non tantum maximas censemus,
sed eas etiam fugere molimur, licet irritò conatu.
Hinc agricola ligonem odit & stivam, camentarius
trullam, siber ferrarius limam, tabularius poenam, di-
scipulus disciplinam; maritus execratum conjugem,
famulus herum, puer magistrum; suum omnibus offi-
cium sordet; displicet incepta vitæ ratio. Nimirum,
propter frigus piger arare non vult.

Prov. c. 20.
vers. 4.

Hic Paulus altum inelamat omnibus: Unusquisque
in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Quo tandem
modo? Fortiter & agendo, & patiendo. Eam ob causam
Paulus in preces etiam descendens: Obsecro itaque
vos, ego vincit in Domino, inquit, ut dignè ambuletis voca-
tione qua vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine,
cum patientia. Quid enim reluctamur miseris? quid vin-
culorum nodos rumpere tentamus frustra? Hoc certè
unum agimus, ut arctius implicentur.

1. Cor. c. 7.
vers. 20.

Eph. c. 5.
vers. 1.

Feramus ergo injectos nobis compedes, dum suum
capiti diadema veniat. Fors vicina jam dies est, quæ
canamus assertori nostro: Dirupisti vincula mea, tibi sa-
crificabo hostiam laudis.

Psalm. 117.
vers. 17.

S. II. NODOSI FISTES.

2. Nodosi
fistes.

FVSTIBVS NODOSIS calamitates monst-
rantur plurimis communes, Tyrannis, Hæresis, Bel-
lū, Pestis, Sterilitas, Fames, Oppressiones, Cædes, In-
undationes, Morbi, Naufragia, Ruinæ, Incendia,
Terræ motus, Terræ labes, ceteraque clades publicæ.
Vtilia profus sunt hæc quæ patimur publicæ malæ.
Origo eorum à Deo bonorum omnium ætore, cap-
ite, & fonte, qui hæc aspera ingerit, ut medicamenta,
sensu quidem tristia, re salubria & eventu.

Quod &
suprà asse-
ruimus.
Triplex fi-
nis istarū
cladium.

Fines gladium istarum præcipue tres numerantur.
Aut enim Bonos DEVS exercet; aut Lapfos ca-
stigmat; aut Improbos punit, & hæc omnia nostro bo-
no. Videmus quotidie optimos quosque aut scorsim
premi cladibus, aut isdem pariter involvi cum ma-
lis. Videmus & miramur, quia nec causam satis capi-
mus, nec attendimus ad finem. Causa est Dei in nos
amor: finis, non læsio nostra, sed fructus. Iuvat enim
exercitum hoc non uno modo. Si natam velis age-
re, per tempestates docere: si militem, per pericu-
la: si verò virum, per afflictionis tolerantiam. Do-
ctrina enim viri per patientiam nascitur. Atque hic exer-
cendi; alter castigandi finis est.

Prov. c. 19.
vers. 11.Paterna
manus est
quæ lapsos
crebro
verberat;
carnificis
quæ tardè.

Clades quibus castigamur, aut flagelli loco sunt,
cum peccavimus; aut freni, ne peccemus. Paterna
manus est, quæ lapsos crebro verberat; carnificis, quæ
tardè, sed semel punit. Punitio divina ad malos qui-
dem spectat, non tamen mala est, quia non aliud est,
quàm cohibitio quædã à sceleris, & repressio. Sic poe-
na omnis bona, Iustitiæ aspectu, sicut impunitas ma-
la, quæ efficit ut diutius scelesti noceant.

Porro clades publicæ, ut Bella, Fames, Pestis, aliæ-
que iustissimè à Deo immittuntur. Neque est quod
eas graviores prisca aut novas credamus. Et olim ta-
lia longèque graviora. Hoc quidem ævo ab Anno
Christiano millesimo sexcentesimo decimo octavo,
totam pænè Europam belli flamma depasta est, per
duodecim jam annos: nec dubium quin aliquot cen-
tena millia hominum morbo, fame, gladio perierint.
Sed nihil hoc novi. In unã olim Hierosolymorum ur-
be, per omne tempus obsidionis mortui aut cæsi decies
centena millia, capti nonaginta septem millia. Quo
quidem tẽpore in Iudæã diversis locis, duodecies centena &
quadraginta millia Iudæorum occisi sunt. Præter innum-
eros qui fame, exilio, miseris perierunt. En cladem
unius solummodo gentis! Quantula tamen illa homi-
nū terrarūque pars, si conferatur cum Europã nostrã.

Quid jam alibi gentium? Nonne bellum Punicum
secundum in solis Italiã, Hispaniã, Sicilia, supra quin-
decies centena millia, non totis septemdecim annis con-
sumpsit. Bellum civile Cæsaris & Pompeji ad trecenta
millia hominum glutivit. Brutus, Cassius Sextus Pompeji
largiorem sanguinem fuderunt. Vnus C. Cæsar (ò pe-
stem perniciemque generis humani) fatetur, & qui-
dem gloriabundus, undecies centena & nonaginta duo mil-
lia hominum præliis à se occisi. Pompejus Magnus in de-
lubro Minervæ inscripsit, *Fusa à se fugata, occisa, in dedi-
tionem accepta, hominum vicies semel centena octoginta tria
millia.* Quibus velut in numerum addo Q. Fabium, qui
centum & decem millia Gallorum: C. Marium, qui ducenta
millia Cimbrorum: Posteriori ævo Aëtium, qui me-
morabili Catalaunico prælio centū sexaginta duo millia
Hunorum occidit. His Jungo Mithridatem regem, qui
unã cepit olã octoginta millia civium Romanorum ne-
gotiandi causã per Asiam dispersa intermit.

Neque tantum cadaverum strages in bellis, sed op-
pidorum ac urbium. Cato Censorius gloriatur, plura
oppida se in Hispaniã cepisse, quam dies in eã egerit.
Cepit autè quadringenta, si Plutarcho fides, Sæpronius
Gracchus, ut Polybius refert, trecenta in eã delevit,

A. Quid jam de morbis & variã lue memorè? In Iu-
dæã pestis una sub Davide rege septuaginta millia ho-
minum absorpsit, die non toto. Sub Gallo & Volu-
siano Imperatoribus, pestis ab Æthiopiã exorietis, om-
nes Romanas provinciã pervasit, per quindecim cõ-
tinuos annos incredibiliter exhaustit, & innumeros
mortalium ad plures misit. Vix alia unquam major,
seu temporū, live terrarum spatio fuit, sævitia tamen
insignior illa, quæ Byzantii finitimisque locis grassata,
Iustiniano principe, cuius vis tanta, ut in singulos dies
quinque millia funerum daret, inter quos etiam decem
millia. Nec minùs miranda Africana pestis, quæ eversa
Carthagine orta, in solã Numidiã octingenta millia ho-
minum delevit, in maritimã Africã ducenta millia, &
apud Vticã triginta millia misit. In Græciã, Michaelis
Ducis imperio, tanta pestis sævitia fuit, ut vivi profusus
pares non essent sepeliendis mortuis. Deniq; Petrar-
chæ ævo, tam valida in Italiã pestilentia incubuit, ut
ex millenis quibusque hominibus vix decẽ superessent.

Procopius
l. 2. de bello
Persico.
Agathias
lib. 5. hist.Zonare verè
ba sunt.
Sub annum
Christia-
num 1359.

Iam de fame nihil profectò nos, ut ætas nostra vi-
dimus, si videmus antiqua? Sub Honorio Imperatore
Romæ tanta caritas omnis annonæ fuit, ut homines
hominibus jam imminerent, & in Circo palam audita
sit illa vox, PONE PRETIUM HUMANÆ CARNI. In
totã Italiã vastantibus eam Gothis, sub Iustiniano,
iterum tanta, ut in solo Piceno quinquaginta millia ho-
minum fame interierit, & passim in usum ciborum
verã sint carnes non solum humanæ, sed humana et-
iam incrementa.

Ævo regis Hispaniarum Habidis, terræ aërisque sic-
citas viginti sex annis tanta fuit, ut fontibus fluvii-
que; omnibus, præter Iberum & Bætum, præ ariditate con-
sumptis, humorque; penitus exsiccatò, quo partes terræ
pulvisque coagmentantur, agrum in vastos hiatus abi-
rent. Hinc facultas aliò commigrandi sublata multis,
qui vitæ sustentandæ necessitate adacti fugam medi-
tabantur. Sic Hispania locis præsertim mediterraneis,
herbarū & arborum honore nudata (paucas quafdam
arbores ad Bætis ripã conservatas ajunt) bestiis & ho-
minibus fame consumptis, in solitudinem & in vasti-
tem miserabilem redacta est. Regum nobilitumque
progenies à stirpe defecit, tenuioribus, quibus res an-
gusta domi fuerat, neque in multis dies paratus com-
meatus, in vicinis provinciis, locaque maritimæ tem-
pestivè dilapsi. Exactis tandem viginti sex annis post
maximam vim ventorū qui subsecuti sunt, & arbores
ennes radicibus convulserunt, copiosis pluviis depul-
sum est mali. Incolarum aliqui, sed aliis permixti gen-
tibus, ad sedes pristinas reversi, Hispanorum gentem
& nomen fermè ad interitum perductum instaurasse
creduntur. Sic Hispaniæ sentiunt Historiæ. Sileo nota:

Ioan. Ma-
rian. lib. 1.
rerum Hi-
spanic. c. 13.
fina.

Quid jam vetera tributorum exempla memorem?
Pleraque omnes provinciæ sub Romano Imperio, fru-
ctuum ex agro pascuo Quintam quotannis persolverunt.
Decimã ex agro arvõ. Nec defuere Antonius & Cæsar,
pouem decemque; annorum tributa exigere in annum.
Iulio Cæsare interfecto, cum armã sumpta pro liber-
tate, singuli cives Viginti quintam omnium bonorum
deponere cõgebantur. Et hoc amplius: Senatorii or-
dinis omnes, in singulas ædiū suarum tegulas, sex asses
conferre iussi sunt. Tributū immensum nostris; cen-
sibus vix credendum. Octavianus Cæsar octavam om-
nium bonorum partem à libertis exegit, & accepit.

Ager arvõs
qui arari
solet & fori
pascuus, qui
pascendo po-
cori aptus.

Omitto quæ Triumviri, quæ alii tyranni patnaverunt.
Porro exactiones omnes ac rapinas longè supera-
bant Romanorum coloniæ, quibus in subditos ni-
hil cogitari potuit tristicius. Deducebantur passim le-
giones cohortesque veterana in agros & oppida:
miseri provinciales momento temporis, bonis &
fortunis omnibus provolvebantur, idque nihil ausi,
nihil meriti: pro crimine opes eorum, aut opimi
arri

agri fuerunt. Miserum est numis spoliari: quid etiam agris rectis? Grave istis pelli: quid tora patriâ? Distrabebantur, ecce aliquot millia hominum, liberi a parentibus, domini a familiaribus, uxores a viris, & in varias terras, ut sua cuique fors fuit, spargebantur; alii in Africam, pars in Scythiam aut Britanniam coacti sunt migrare. Solus Octavianus Cæsar in solâ Italiâ viginti octo colonias collocavit: in provinciis quot libuit. Hoc profectò gurgis calamitatum omnium fuit.

Tranquill. de Cæsar. Tacitus in Anna. Alii.

Quid in Inundationes, Terræ motus, Incendia. Ruinas cõmemorem, quæ totas non raro civitates hauserunt. Fidenis, Tiberio principe, collapsi Amphitheatrũ sunt: viginti millia hominum & amplius perierunt.

Clades in omni Orbe, & omni ævo fuerunt eruntque. Illud potius mirum, si exlex quisquam ab hac communi lege nec onus ferat, quod ferunt omnes. Solon amicum quandam Athenis graviter lugentem in arcem deduxit, & subiectas omnes in magnâ urbe domos ostendens: Cogita, inquit, quam multi luctus sub hæc tectis olim fuerint, nunc veniunt. postea futurum sint: ac mitre lamenta vana, animumque contra hæc obfirma. Idem omnibus ingerendum, qui nostra tempora ut omnium luctuosissima deplorant: Obfirmate animum. Quod damnum putamus, remedium est. Hac mihi calamitatum ferula DEVS crimina nostra velut depurat & expiat. Transeundum est per ignem & aquam, & educet nos in refrigerium. Obtinuisse primum, expectandum.

Lipf. l. 2. Confl. c. 20. 6. 199.

Psal. 69. vers. 12.

3. Pallium.

ILLam afflictionem PALLIVM voco, quam quis ipse sibi creat, aut aliunde advenientem auget vanis persuasionibus. Nimirũ talis cuique qualibet res appareat, qualem ei vestem aut pallium ipse induerit. Incredible dictu est, quantum hic seu imaginatio, seu opinio possit. Opinione solâ & agrotamus, & etiam quandoque morimur. Fit nempe ut duo quidam simillimâ & eadem penè cruce premantur: alter excitationis animi suam putat esse chartaceam, alter obiectioris & tristioris suam putat profus plumbeam. Hic non res, sed opinio diversa est.

Crux tantæ molis est, quantæ poterat esse qui portat.

Sæpissimè tantæ molis ac ponderis crux est, quanti eam putat is esse qui portat. Mala nostra ad opinionem nostram aut crescunt, aut decrescunt. Gravia patiuntur, qui hoc in se sibi jam persuasit, se pati gravia. Grande profus imperium est imaginationis in morbos & in omnia quæ patimur mala. Sunt qui imaginationem pluvia effusissent, quæ suo in terram illapsu ranunculas sexcentas procreat. Hanc alii cum tonitru contendunt, quod oves abortire facit, & apum mel acore corruptit.

Non malè Imaginatio Venetorum cõspiciliis confecerat, quæ turbam è viginti circiter militibus, aspectabilem representant exercitum. Quid, quid in Orbe magnum est, subsidet, si ei vani imaginationis tumorem ademeris. Cogitationes meticulosæ, suspiciones, emulationes, & mille huiusmodi, quæ vitam miseram discruciant, imaginationis sunt lubrica. Imaginatio vigilantium est somnium, quod mille phantasmatum, modò ridiculâ, modò horridâ objectat. Vulgi verbum est, Imaginatio facit casum. Hic non minus verè dixerim. Imaginatio aut fabricat crucem, aut certè aggravat. Quemadmodum is, qui pontem angustum transit, aut altum scandendo petit, tum denum ruere incipit, cum ruiturum se imaginatur, ita profus frequentissimè calamitosus fit, qui se talem esse arbitrat.

Exemplo confirmatur. Climacus grad. 4. p. 7. ab initio quartæ gra.

Qualem rebus imaginem imponimus, aut quale iis pallium injicimus, tales nobis apparent. Id Ioannes Climacus tali narratione confirmans: Cum in cœnobio, inquit, ad mensam confedissemus, cœnobii præses in aurem mihi insurrexans: Vis, inquit, parer, ostendam tibi religiosissimam cum extremâ canitie

Tom. II.

prudenciam? Cumque id summis precibus orarem, nec quidquam me magis velle diceret, advocavit præses è proximâ mensâ, sacerdotem senem octogennarium qui sacratio præerat, & quadraginta octo annos in monasterio cum laude posuerat. Vocatus hic senex promptissimè venit, & abbatis genibus advolutus solennem preceationem expetiit, eaque datâ surrexit, & ad mensam, quid abbas mandaturus esset, stans expectavit, idque sub initium prandii. Abbas suavissimè omnia dissimulans, neque senem abire iussit, nec quid ipse vellet, imperavit, prandium autem omni studio contra morem protrahi curavit. Duabus ferè horis patientissimus senex stetit, immoto gradu, & quidem impransus. Climacus hæc tacitè admiratus, erubescere vel obliquo oculo in canum illud & venerandum caput tangere. Itaque perstabat dignissimus cælo senex ad prandii finem. Remotis mensis, cum omnes surgerent, iussus est abire, & initium trigesimi noni psalmi Isidoro recitare. Climacus in stuporem datus hoc spectaculo, & religiosâ curiositate actus, senem illum statorem ad colloquium secretum levocans: Et quæso te, inquit, mi Pater, quid tanto tẽpore impransus & stans ad mensam cogitasti? Cui senex placatè: Imaginem Christi præfidi meo imposui, ait, neque enim hoc hominis iustum, sed Dei esse credidi. Quare non ad mensam, sed ad aram me stare persuasus, Deo preces adhibui nec ullam maligniorem cogitationem adversus præsidem admisi.

En artificium nobile in patientiæ gymnasio planè utendum. Imaginem Christi, ait optimus senex, præfidi meo imposui. Talis scilicet unaquæque res nobis apparet, qualè imaginem, vel quale nos ei pallium injecerimus, qualè scilicet eam nostra finxerit imaginatio. Si nos ei pallium lugubre ac nigrum circumdederimus, aspectu mæsto feriemur; si leve ac grati coloris, impavida eam æquanimitate complectemur.

Subinde tamen, quisquis nimium dolere non vis, nudam rei faciem intueri, & quod prius horrore ac metu turbabat, jam tunc excipit. Quod videmus accidere pueris, hoc nobis quoque majusculis pueris evenit, illi quos amant, quibus assueverunt; quibus se ludunt, si personatos videant, expavescunt. Non hominibus tantum, sed & rebus persona demenda est, & reddenda facies sua. Inspice vtro, penitius quid sit agrotare, quid sine culpa sua pauperem esse, quid humanum favorem amississe, vide quid sit immerentem injuriâ affici, quid virtute præditum contemni ac vituperari, & hæc omnia terribiles malorum larvas dicere sed pueris solum formidandas.

Plurimum imaginatio morbum, ut malum maximum; paupertatem, ut extremum vitæ deonestamentum, injurias, contemptum, vituperia, favoris jaçturam, invidiorum vexationem, ut rem longè deterrimâ, velis remittique fugiendam intuentur. Ita è formicis elephantos, è canibus, pantheras & tigrides, è lepusculis nescio quos belluarum, & terribilium portentorum exercitus effingimus. Ita centies morimur, antequam periculosè agrotemus, ita nos Iro & Codro pauperiores credimus, paupertate vix à limine salutata; ita quandoque victoriam amissam & desperatam omnia proclamamus, antequam hostis in cõspectum veniat; vix absynthii labris primoribus gustamus, & totos absynthii montes devorandos esse metuimus; vix spinulam calcamus, & gladios ac vulnera somniamus. Ita malis nostris plurimum adjicimus, & nobis ipsis mentimur. Omnia quæ patimur, opinione nostra majora fiunt, & seviore.

Quis hæc mortalitatis ludibria satis aestimet? Plura sunt quæ nos terrent, quàm quæ premunt, & sæpius opinione quàm re laboramus. Quædam nos magis torquent.

Expectans Expectans Dominum. & intendit mihi. Psal. 39. vers. 11.

Rei facies nudam rei faciem intueri, & quod prius horrore ac metu turbabat, jam tunc excipit. Quod videmus accidere pueris, hoc nobis quoque majusculis pueris evenit, illi quos amant, quibus assueverunt; quibus se ludunt, si personatos videant, expavescunt.

Seneca epist. 24. m. d.

in patientiæ gymnasio cures sunt præciolæ aut viles, ut dicitur li pretium eis dant.

B 3

torquent, quam debeant; quaedam ante torquent, quam debeant; quaedam torquent, cum omnino non debeant. Aut enim augemus dolorem, & fingimus, aut praecipimus. Plerumque enim suspicionibus laboramus, & illudit nobis illa, quae conficere bellum solet, fama. Sic accedimus opinioni, nec coarguimus illa, quae nos in metum adducunt, nec excutimus, sed trepidamus, & sic vertimus terga, quemadmodum illi, quos pulvis motus fuga pecorum, exiit castris, aut quos aliqua fabula sine auctore sparsa conterritur. Nescio quomodo vana magis perturbat. Vera enim modum suum habent: quidquid ex incerto venit, conjecturae & aeternae paventis animi traditur. Inquiramus itaque in rem diligenter.

Quam multa non expectata venerunt, quam multa expectata nunquam comparuerunt! Etiam si futurum est quod times, quid proderit dolori tuo occurrisse? satis cito dolebis, cum venerit: interim tibi meliora propone, & noli sollicitus esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit diei malitia sua. Id quod metuimus, fortassis erit, fortassis non erit; interim dum non est, mittamus tam vanos metus.

Nonnunquam nullis apparentibus signis, quae mali aliquid pronunciant, animus sibi falsas imagines fingit, aut verbum aliquod dubiae significationis detorquet in pejus, aut majorem sibi offensam proponit allicijus quam est, & cogitat non quantum iratus ille sit, sed quantum liceat irato. Sic dubia pro certis expavescimus, nec servamus modum rerum; statim in timorem venit scrupulus. Ergo spem ac metum examina, & perturbare te desine.

Præclarissime dixit Epicætetus: *Homines perturbantur non rebus, sed iis quas de rebus habent opinionibus. Verbi causa: Mors non est malum: alioqui enim & Socrati ita visum esset: sed opinio de morte, quae malum eam facit. Cum igitur imponitur aut distrahitur: non alios culpemus, sed nos met ipsos, hoc est, nostras opiniones.*

Hoc ipsum Annaeus explicatissime confirmans: *Optimo est ergo, inquit, quae nos cruciat: & tanti quodque malum est, quanti illud taxavimus. In nostrâ potestate remedium habemus.*

Itaque in Patientiae gymnasio cruce pretiosae aut viles, ponderosae aut leves sunt, prout discipuli pretium eis dant, aut pondus. Tam miser est quisque, quam se esse credit.

§. IV. FLAGRA.

4. Flagra.

Inter gravissimas afflictiones non immerito censentur illae, quae à Lingua sunt, Objurgationes, Convicia, Obreccationes, Contumeliae, Calumniae, Exprobrationes iniquae, Accusationes falsae, & quidquid ab illâ malorum Lernâ, à Lingua mali est. Huc referendum, cum negantur petita, postulantur ingrata, imperantur dura. Atque hoc omne afflictionis genus FLAGRA nobis ob oculos ponunt. Graves hinc ictus, & plagae prorsus acerbae, quae ossa vel ipsa comminuant, praesertim si ab iis exaggereris, à quibus id minime expectes.

Psalm. 54. v. 13. 14. & 15.

Solymæus rex olim queritur: *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique. Et si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo: Tu vero homo unanimes, dux meus & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, jam etiam in me calces elidis? Et tu fili, dicebat Bruto Cæsar, cum in curiâ confederetur. Hic breviter solatia, velut unguentum instillamus vulneri.*

Solatia vulneri velut unguentum instillanda: Primum.

Primum: Hic nemini parcitur, nec quidem cunctissimis, nec etiam sanctissimis. Et hi quoque ceduntur ac flagellantur linguis. Flagellum linguae, ait Siracides, omnibus communicans. Hieremias vates prius sanctus quam natus nihilominus queritur, & Venerabili mater

Ecclesi. c. 26. vers. 9. Hier. c. 15. vers. 10.

A mea, inquit, quare me genuisti virum rixae, virum discordiae in universâ terrâ? Omnium jurgis & pessimis imprecationibus expositus erat.

Parum erat Iobum à Satanâ immanissimè cruciari, nisi sua eum & amor, & cognati linguis etiam dirissimè flagellasset. Vti aromata longè lateque odorem emittunt, si teras: sic virtutis fama diffunditur, si premas. Sicut & animalia quae verberata gratissimum spirant odorem: talis omnino Iobus, qui quò plures accipiebat plagas, tantò suaviorem patientiae odorem halabat. Illius carmen agnosce: *Beatus homo qui corripitur à Deo: increpationem ergo Domini ne reprobes.*

Iob cap. 5. vers. 17.

Alterum solatium: Divina protectio, quae quidem hoc efficit, non ut non sentias hæc flagra, sed ut ea tantopere non noceant. *Astergello linguae absconderis, inquit Iobus, & non timebis calamitatem cum venerit. Huic rei hoc nomen ex asse convenit, siquidem flagellum linguae, non dolorem tantum, sed vibicem ac livorem facit, famæ ac nomini notam imprimit. Dein, uti flagra plerumque tergum petunt, sic obreccationes à tergo lædunt. Sed quisquis hæc pateris, erige animum. Absconderis ab hoc flagello: tuebitur te Deus, ne mendacium & calumnia tibi noceant, aut certe si quid nocipienti ferant, id nobiliori bono sarciatur.*

Secundum, Iob c. eod. vers. 21.

Tertium: His flagris admoti maximam suorum criminum partem expiant, si se decorè ac patienter hinc gerat. Romæ olim Lupercalibus juvenes caprinis pelibus incincti per ludum currebant, obvianteque turbam petebant loris: ultro iis mulieres occurrere, & palmas feriendas præbere assueverant, partus facilitatem ab his verberibus sibi dari arbitrate. Hoc Romani mensè Februario factitabant: apud nos Luperci quotidianè modò huic, modò illi cum flagris imminet, percutiunt etiam innoxios. Hic expedit se iis non negare, imò verò sepius non possumus, etsi velimus. Hæc autem flagellatio æquo animo tolerata, mortem beatam conciliat.

Tertium, Alexander ab Alex. lib. 4. dicitur gen. initio.

Res maximi momenti est, scisse de se alios malè laceratos, & sustinuisse. Ideo Bernardus ad perferenda hæc flagra promptissimus: *Ego, inquit, plagis conscientiae meae nullum iudicio accommodatius medicamentum probis & contumeliosus. Non est proinde quod commovear, homuncio sum omni opprobrio dignus & despectione. Quod Seneca Romanis, id quilibet suis obreccatoribus dixerit: *Genita vitæ mite, & infelicem linguam bonorum exercere convicio, instate, commordete: citius multo frangetis dentes quam impietatis.**

Bernardus in epist.

Quartum. Improborum obreccationes & calumniae, nullius hominis causae ad tribunal divinum examinandae vel minimè obstant, imò profunt plurimum. Digna Hieronymo vox: *Apud Christianos non est miser qui contumeliam patitur, sed qui facit. Christus luculentissimè: *Beati estis, inquit, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos, mentes propter me, gaudente, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis.**

Quartum.

Matt. c. 5. v. 11. & 12.

Vocem Domini secutus Petrus: *Si exprobramini, ait, in nomine Christi, beati eritis. Hoc nimirum Christo simile reddit, hoc Angelum efficit. Sapiens illa Theocritus Hebraeorum regem impensissimè laudatura: *Sicut Angelus Dei, ait, sic est Dominus meus Rex, ut nec benedictione, vel maledictione moveatur.**

3. Pet. c. 4. vers. 14.

2. Reg. c. 14. vers. 17.

Adversus hæc linguae flagra insigniter quemvis erudiens Gregorius: *Inter verba laudantium, sive vituperantium, inquit, ad mentem semper recurrendum est, & si in ea non invenitur bonum quod de nobis dicitur, magna tristitia generari debet. Et rursus si in ea non invenitur malum, quod de nobis homines loquuntur, in magnam debemus letitiam proflire. Quid enim si homines laudant, & conscientia accuset? Aut quae debet esse tristitia, si omnes accusent, & sola conscientia nos liberos demonstrat?*

Greg. 1. 8. epist. 45.

At,

Non debet quis dolere si calumnii temere flagellatur: Sed cum conscientia sibi opprobriat.

At, plusquam credi potest, dolet (dixerit quis) calumnii & mendacis sic temere flagellari. Doleat sane: quid tum postea? Dolere pro Christo & celo, summum simulacrum Christiano. Doles de te hæc dici? plus doleas, si vera sint quæ dicuntur, si tua tibi conscientia opprobret: Et, ita te geris, ut in ora hominum abieris. Quem verò conscientia tutatur, affirmatque inania & falsa esse quæ à malevolis dicuntur, ille non acerbè ferat quoscunque aliorum sermones. Cur enim dolent, si non nocent? quod si etiam noceant, Deus profecto quidquid hoc nocenti est, præmio decuplo pensabit. Qui deliquit, quique sermonibus causam dedit, is seipsum accuset, si male audiatur. *Iustus autem quasi leo confidens, absque terrore erit.*

Prov. c. 28. vers. 1. sic Biblia mandata.

Babylonius rex Baltasar dum inter mille optimates ad epulum regium accubuit, manum vidit in proximo pariete scribentem; eà re sic terretus est, ut expalluerit, omnibusque artibus contremiscere cœperit. Quæ, obsecro, tanti terroris causa? Vidit manum. Ecqualem? Hominis. Ergo rex humanam manum sic timeat? Si leonis, aut ursi, aut draconis unguis vidisset, causa formidinis aliqua fuisset. Sed unius hominis dextram quid tantum monarcha metuat, ad cuius nutum mox centena alæ equitum advolassent subsidio? Ecquid illa tam formidanda manus armorum tulit? Nihil nisi calamum quo scripsit. Ad pennam scriptoriam virum, ne dicam regem, expallescere? Si trage-minam Ioabi lanceam, si rompheam Cherubim ignitam in se unum vibrari vidisset, non sine ratione timuisset. Sed fortasse tanti pavoris causa fuit Scriptura? Non intellexit Scripturam, & ob eam rem interpretes vocavit. Quid ergo manum unicam, quid calamum, quid scripturam metuit quam non intelligit?

Videte quàm crebrè fiant simillima. Adest malodiscus, qui velut parieti lingua inscribit ejuscemodi voces: *Nemo fidat huic homini, non is est qui putatur esse, hæc atque hæc familiaria sibi habet vitia; foris nitet, inus & in cute alius est.* Hanc talem scripturam subinde sic expavescimus, ut eam inter gravissima supplicia numeremus: & morte acerbius videtur velle, nec posse hoc ulcisci.

Sed quare, ô Christiani, vos sic exanimant obrectatorum verba? Cur leviter læsi patientiam omnem in furorem vertitis? Hic quidem scorpionis genius est, qui tactu non provocatus acum virosam continet: tangitur? caudâ quàm primum ferit: ita plurimi silent non læsi; tanguntur? ignes vomunt & venena.

Obrectatorum voces surdis auribus transmittere. Exemplum à sanctissimis licet petere. Optimus regum David pessimè à multis traducebatur: *Ego autem, inquit ille, tanquam surdus non audiebam.* Et quamvis suffrones quandoque adrepant, dicantque: *Hoc iste de te vulgus spargit.* Tu verò tanquam surdus non audias. Sermones hos omnes velle resellere, est seipsum oporose lædere. Plerumque hæc dicta tanto latius serpunt, quanto contentiosius refutantur. Sapientissimè monens Epictetus: *Si quis, inquit, nuntiavit, quemdam tibi maledicere, nec refuta, que dicta sunt, sed responde, eum nescisse cetera tu vitia, nam aliqui non illa sola fuisse dicuntur.* Qui sapit, sic loquitur, Imperitissimus quisque ubi se in fabulas & sermonem mitti comperit, mox vociferatur: *Ego verò mendacissimos illos nebulones tractabo, ut pat est: illi de me hoc spargant? faxo poeniteat illos tam improbi sermonis: & ego illis famam, quam merentur, inuram.* Eho Christiane! Hoc sanè in Patientiæ gymnasium non docetur.

Sur. tom. 1. sic 30. lan.

A At mox ei Angelus subsidio missus: *Ecquid te turbat Virgo, ajebat, malevolentum loquax invidia, quid hominum inanissimos sermunculos attendis? sponso & iudex tuus in alto est? quid tu terram aspicias? Sanguinem pro Christo fundere parata es? contumeliosa prius verba disce concoquere. Patientia vincit omnia. Te præmium manet celestis gloria, illos supplicium gehennæ, nisi respiscant. Patiendo vinces. Ab eo tempore Aldegundis in tantam se patientiam composuit, ut ultro posceret à sponso asperius haberi: Ego verò mi bone IESU, dicebat, mors tui ignara non sum: scio quòd omnem filium quem recipis, flagelles. Tuam ergo ancillulam flagellis acrioribus subijce. Injuriis, mororibus, morbis me castiga & purga: suave mihi erit pati, modò sic liceat vitare patiendæ æternum. Nec irritæ fuerint preces: Annuit sponso. Paullò post gangræna pectus invasit, & per totum deinde corpus se diffudit. Ampla hoc gratiendi seges, ad usque obitum.*

B Itaque discamus Spartanâ, imò Christianâ nobilitate hæc linguæ flagra tolerare. Vix verbèra pro Christo feret, qui necdum illius causâ verba didicit digerere. Dicat quisque sibi: *Dominus mihi adjutor, non timebo quid faciat mihi homo.* Augustinus hoc consignans: *Si exceptus es, inquit, à passione flagellarum, exceptus es à numero filiorum.*

Psal. 117. vers. 6.

Aug. loco infra suis recitanda. Vide quoque que dicitur sumus in fine parisiensis de hoc Lingua flagello. S. Saccus. Vide Nicol. Trigantii triumphos apud Iaponas, mihi pag. 178. 199. & 202.

S. V.

C Vmulum malorum denotat SACCUS, è quo tamen aut tempus, aut mors ipsa contractum liberat. Saccus apud Iaponas horribile tormentum est Christianis non ignotum: Ad hoc damnati, collotenus includuntur sacco, atque sub dio dies noctesque destituntur, ad omnes injurias cæli excipiendas. Hæc sames, litis, frigus, æstus, infomnis torquent miserum.

Ita non simplici cruciatu hoc genus tormèti constat. Saccus in gymnasium Patientiæ frequens supplicium est: nam ea subinde calamitatum varietas premit hominem, tantæque in eum incumbit mole, ut sibi undique contractus, & velut in sacco esse videatur, aut in dolio Reguli.

Sen. lib. de provid. c. 3. Valer. l. 9. cap. 2. Paul. aliter Gellius l. 16. Noct. Att. c. 4.

M. Atilius Regulus illustrissimum fidei atque patientiæ documentum, primi Punici belli gloria, suis se hostibus stitit ex datâ fide. Illi Regulum in arcam ligneam infixis undique præacutis clavis & extantibus coniecerunt, palpebris prius resecatis. Fixerunt cutem clavi, & quocunque fatigatum corpus reclinaffet, vulneri incumbere, & in perpetuum vigiliam suspensa sunt lumina. Ita virum fortissimum vigilantia pariter & continuo doloris tractu necaverunt. Horribile tormenti genus, & quod usitato nomine *Brevis Infernus* appellari possit.

D Et nos subinde Reguli sumus. Nam in eas quandoque angustias redigimur, ut in Reguli machinam inclusi videamur, & undequaque stimulis perurgeri: atque, quod gravius, solatio insuper omni destitui. Undique & undique omnia pontus, omnia undique motor & dolor.

Zoëardum anachoretam narrant in somnum pugnasse hoc modo: Cavam ille arborem clavis introitus adactis obarmavit, eâ maxime parte, quâ tergum & latera fulcire solitus esset; porro ad caput circum ferreum dependulis ex eo laxis suspendit, ut quaquaversus fessâ tempora inclinarent, mox asperum monitorem sentirent, adeoque vigilare juberetur. Arcta domus; fatemur: sed multiplicis miseriæ præclarum symbolum: ita nos nonnunquam ærumnis cingimur, ut quocunque animum aut oculos intendamus, id solum occurrat, quod torqueat.

Cum Michæas non ad stomachum Achabo regi vaticinaret, rex impius imperavit: *Mitte virum istum*

3. Re. c. 22. vers. 28.

In carcere, & sustentare eum pane tribulationis, & aqua angustia. Michas expertus est Saccum, nam non solum fastidii damnatus, sed in vincula tractus, fame cruciatus, ludibriis affectus est. Hoc Sacco est includi.

Sanctissimus rex David hunc Saccum velut vestem indutui pæne assiduo gestans: Ad meipsum anima mea conturbata est, inquit; & licet eam amœnioribus cogitationibus ad hilaritatem coner perducere, identidem tamen in seipsum revolvitur, inque tristitias priores relabatur: *Abyssus abyssum invocat: Vndique in me nimbi ruunt: alius super alium me petit; clades ex cladibus ingruunt. Omnia excessu tua, & omnes fluctus tui super me transfuerunt.* Omne cælum in me pugnat, nusquam quies: bellum ex bello feritur; ubique hostes & pericula, vexationes & damna; ubique maxima malorum seges. En vatem regium Sacco conclusum!

Sanctissimi quique hominum hoc Sacco lapsus includuntur, non enim solum sentiant mala, sed advertunt pericula, æstimant animi damna, non ignorant cacodæmonis insidias, intelligunt quanti sit excidere divinâ gratiâ, & Deum habere adversarium. Cum igitur solatis divinis destituuntur, verentur ne forte divinis etiam favoribus exclusi sint. Hac ratione in Sacco sunt, diversis meroribus ægredientes. Eam

etiam ob causam rex David sic facit lacrymans: *Deus repulisti nos, & destruxisti nos. Offendisti populo tuo dura; potasti nos vino compunctiōnis. O Domine merum meracum nobis absynthiten propinas è tuâ cellâ, ô potum nimis amarum!*

Hand alia sunt Ezechielis voces: *Angustiâ superveniente requirunt pacem & non erit. Conurbatio super conurbationem veniet, & auditus super auditum.* Calamitates scilicet è calamitatibus nascuntur; nihil uspiam quietis; in Sacco erimus. Iobus, si quispiam hunc Saccum, seu calamitatum cœnulum expertus: *Ego ille quondam opulenti, inquit, repente contritus sum: tenui cervicè meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos; non peperci, & effudit in terrâ viscera mea. Conscidit me vulnere super vulnere.* Patientissimus vir iste verè in Sacco fuit; sed reipsa monstravit, quantum in Patientiæ gymnasio profecisset: certè jam non inter discipulos, sed magistros numerandus.

Quisquis hoc cladium acervo premitur, & Sacco se inclusum ingemiscit, altâ mente reponat hæc duo.

Primum est: Nolle, in gymnasio Patientiæ locum esse, cui nomen *Infernus*, & eò Deum confutisse suos mittere, sacco includendos. Nihil hoc novi est, sed divini favoris signum est, & amplioris causâ premii.

Sed nec æternus est *Infernus* iste, neque hic *Saccus* omnibus horis aut sæculis gestandus. Deus est, qui deducit ad inferos, & rediit.

Alterum est: Vult omnino *Deus*, ut spem fiduciamque in e nostram tum maxime erigamus, cum res videntur desperatissime. Inscriptio psalmi quadragiesimi primi est: *Intellectus filius Core, seu Canticum erudienti, liquidem docet, tunc animosissime sperandum cum pæne nil spei affulget. Hinc illud plus simplici vice ingerit: Spera in Deo. Quid vanis angoribus confumeris? quid futurorum metu cruciaris? quid ad omnem maligniorem auram trepidas? Spera in Deo, modicæ fidei ac spei homo, Spera in Deo. Spes hæc nec falli potest, nec fallere.*

Philo Hebræus cum aliis suæ gentis apud Cajum Caligulam Imperatorem ab Appione accusabatur, quod divinos honores Cæsari non tribuisset. Cùmque jam etiam aulâ ejectus esset, dixit ad socios: Bono animo nos esse oportet, tamen Cæjûs iratus sit nobis: quia necesse est adesse divinum, ubi humanum cessat auxilium.

Quod si divinum etiam auxilium cunctari videatur, non potuerit. Cui Bion: Mi bone, inquit, mirari desine; adolescens ille tenellus caesus est, nec hamo attrahitur. Quo dicto prudenter significavit, delicatos pueros parum aptos esse itudis. Verulus quidem caesus non uno vitio lab orat, sed tener recensque multo pluribus, cui quosdam è scholasticis non inique compares. Si quidem in turbâ complurium discipulorum aliquos reperire est, qui, ut caesus recens, vitiorum divites, confuti è dolis & fallaciis, nil æque sciunt ac fallere. Argus sit magister, non tamen omnes eorum astutus deprehendet. Omnia scholasticorum vitia recensere infinitum foret. In compendium ea mitto, & in digitos. Octo potissimum in scholis culpæ à discipulis admittuntur. Totidem ferè seu noxas, seu nequitas in Patientiæ gymnasio discipuli parum morigeri committunt. Hæc numerantur:

1. Nescire prælecta.
2. Garrire ac fabulari.
3. Seripcionis pensuram non habere.
4. Abesse sine causâ.
5. Rixari, aut discipulos percutere.
6. Pingere, dormire, aut nugæ tractare, dum veterum scripta præleguntur.
7. Simulare morbum.
8. Mentiri aut correptum obmurmurare.

Hæc octo sunt picula, in Patientiæ gymnasio nunquam tolerata, nunquam toleranda. Has octo notiores culpas brevissime nunc eo explicabimus, ut caveamus.

PRima in scholis culpa. *Nescire prælecta*, aut tantum simulare se scire. Iam notæ sunt magistri voces: *Recita puer, recita.* At discipulus defes ignavum illud mustitare: *Nescio.* Aut oscitanter incipere, & tertio quoque verbo hæerere, libellum furim inspicere, quædam omittere, plura corrumperè. Atqui sanè hoc nescire est.

Religiosissimus ille scriptor Christum ita loquentem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

tem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa.* Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ

Psalm. 41. vers. 27.

Psalm. 41. vers. 8.

Ibidem.

Psalm. 59. v. 1. & 3.

Ezech. 6. 7. v. 25. & 26.

Job 6. 16. v. 13. 14. & 15.

Duo in mente reponenda ei, qui cladium acervo premitur. Primum.

Tob. 6. 13. vers. 1.

Secundum.

Ensebius lib. 2. hist. eccles. c. 5.

2. Par. cap. 20. vers. 12.

Psalm. 97. vers. 12.

Laert. l. 4. cap. 7.

Octo nota que in gymnasio patientiæ à discipulis committuntur.

1. Culpa nescire prælecta.

Thom. de Kemp. li. 3. cap. 3. fuerit

recitanda sunt prælectiones istæ: Vesperi potissimum, cum suum conscientia subeundum est examen. Hi præceptor imperat: Recita, Recita, quâ parte tui factus es melior? quam hodie virtutem didicisti? quem animi nævum correxisti, quod vitium tuum conatus es discutere? Recita, Recita, & excute memoriam.

Vide Trist. p. 1. de Examine conscientia, per plura capia.

Ante somnum conscientia examinanda.

Non tantum hominum religiosorum est, sed quorumlibet aliorum, sua dicta, facta, cogitata per diem diligentissimè recognoscere. Hoc etiam Annæus Seneca, hoc etiam Publius Sextius, hoc alii, jubente ratione fecerunt. Hoc viri sanctissimi exemplo suo docuerunt; hic hodieque mos est piorum hominum in seipsum quotidie diligenter inquirere, & omnes conscientia latebras explorare.

Et sanè id dicit ratio; prius placare Deum per diem offensum, quam ordiri somnum: ut si sopor sollicitus sit morti (quod proflus incertissimum) non ad mortem detrudamur æternam. Et quàm hoc rationi conveniens est, quot diebus Conditæri vel semel saltem, de beneficiis agere gratias, admissas deprecari culpas, statuere deinceps castius, emendatius castius & cogitare, & loqui, & agere. Magis pecus est quàm homo, qui temerè ista negligit, & in plumas se abjicit, cum sibi Deum nec verbulo conciliari.

Ergo, mi Christiane, recita, recita; de præterito die conscientiam examina. Prælecta nescit, qui somno se tradit, nec prius cum Deo agit.

At subinde recitat discipulus, sed malè, & verba tertiat. Hoc ii faciunt, qui conscientiam quidem inspicunt, aut preces fundunt, sed pleni aliarum cogitationum, ita lapsantia ac tertiatia verba substripiunt. Exemplo rem monstramus. Est qui dominicam precationem sic recitat. Pater noster qui es in celis. Mens interit querit, quid domi sit in culina, quid in cella, quid in horreo? Sanctificetur nomen tuum. Animus adijt: gravi contempu hac hebdomade notatus sum. Adveniat regnum tuum. Mira res, necdum belli finem ullum apparere! Fiat voluntas tua sicut in celo, & in terra. Paupertas rigidè me tractat; si ditior essem, fortassis emergerem; ita jaceo miser, & contemnor.

O Christiani, quæ hæc oratio est? hoc verba tertiare, hoc prælecta nescire, hoc pessimè recitare est. At verò crucem nemo bene portaverit, qui oraverit malè. Videte mihi regem impiissimū, sed demum respicientem Manassén, Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum, & egit penitentiam valde; deprecatusque est Deum, & obsecravit inventè. Hoc sanè vult Deus; Intente vult rogari & obsecrari.

§. II.

2. Paralip. cap. 33. vers. 12.

2. Culpa: Garrive ac fabulari.

Mendicus gnarus non est qui pauperimas domos oberat mendicando.

Sic graviter errat qui afflictiones vanis oblectatiunculis tollendas parat.

Altera in scholis culpa est, Garrive ac fabulari. Quid hoc aliud est, quàm à rebus creatis solatiola, & oblectatiunculas emendicare, & eorum hominum aures vanissimis querelis onerare, à quibus nec cõsilium speres nec auxilium. Impetissimus mendicorū est, & artis suæ minimè gnarus, qui pauperimas domunculas oberat mendicando, quid hinc largè stipis expectet? Dea Inopia hic habitat, & inquilinos suos mera mendicabula numerat. A mendicis attem, mendicare absurdum & ridiculum. Ditiorem aedem, mi mendice, adi; hic clama, hic pulsa: opulentæ domus vel unicæ benevolentia largiores dare potest sportulas, quàm centum pauperinæ tribus tuguria.

Ita proflus graviter errant, qui sperant calamitates & afflictiones vanissimis oblectatiunculis tollendas. Cum egrè illis est, socios sibi adjungunt, symposia institunt, convivia & choreas adeunt, tempus ambulatiunculis & lusibus fallunt, horas optimas sterilissimis confabulationibus consumunt, itinera minimè necessaria intendunt.

O miser! Ægrum in ligneo lecto, an in aureo

A collocemus quocunque illum transfulerimus, morbum suum secum transferet. Fundamentum pacatæ mentis est, Vanis non gaudere. Hilaritates illæ non implent pectus, sed frontem remouent, leves sunt, nec afflictionibus è solido mederi possunt. Perfusoria est hæc voluptas & turbida, nec tollit morbū, sed auget.

Non enim gazæ, neque consularis Summozet licet miseris tumultus Mentis, & curas laqueat a circum Tecta volantes.

Horat. l. 2. carm. 28. 16.

Solidum gaudium ex bonâ conscientia est. Nam neque peregrinatio, nec locorum varietas tristitiam gravitatemque mentis discutit. Animus motus est, non cælum. Quocunque pervenerimus, hostra nos vitia sequuntur. Hoc idem querenti cuidam Socrates ait: Quid miraris, nihil tibi peregrinationes prodesse, cum teipsum circumferas? Premit te eadem causa, quæ expulit. Quid terrarum juvare novitas potest? quid cognitio urbium aut locorum? in irritum cedit ista jactatio. Queris, quare te fuga ista non adjuvet? Tecum fugis. Onus animi deponendum est. Non ante tibi ullus placebit locus. Bene viveri omni loco potest.

Seneca epist. 28.

Itaque oblectatiunculis dolor aliquantisper scipitur, & filet; sed brevi robustior adest, tantoque jam pungit acrius, quânto minùs ex intervallo sentiebatur. Iobus solatium tam vanum perosus: Audi si frequenter, inquit, consolatores onerosi omnes vos estis. Idem de rebus creatis dixeris: Onerosi consolatores sunt. Quid ergo cõfabulatiunculis vanissimis nos pacimus, quid rerum conditarum opem imploramus, en ipse conditor se ultro consolatorem offerens: Ego, ego ipse, inquit, consolabor vos. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Mittamus igitur vana curia, si sapimus, imò ut sapiamus, & ad patientiam perfectam totis viribus tendamus.

Iob. c. 16. vers. 2.

Isai. c. 51. vers. 12.

Matt. c. 11. vers. 28.

§. III.

Tertia in hoc gymnasio culpa, Scriptio nis pensum non habere. In eam rem sollicitus pater sic inhoratur filium:

Scriptio nis pensum non habere. Luc. sat. 14. vers. 12.

Scribe puer, vigila, causas age, perlege rubras Majorum leges. Quid autem hic aliud scriptio tempore reddenda, nisi Præmeditatio? Instruendus est animus & parandus ad futura, ne clades improvisâ mole opprimat imparatum. Annæus prudentissimè monet: In ipsa securitate animus ad difficilia se præparet. Miles decurrit sine ullo hoste, vallum jactit, & supervacuo labore lassatur, ut sufficere necessario possit. Quem in ipsa re trepidare nolueris, ante rem exerce. Non deprehendat nos calamitas imparatos.

Seneca epist. 18. de armis per alios militariis.

Tres Apostoli ad olivum Olivarum à magistro non simpliciter tantum oburgatione moniti sunt. Quid ita? Rem gladio discernendam censebant, cum quietum; fugiebant cum standum; dormiebant cum vigilandum; stertebant cum precandum esset. Non se futuris pararunt, quantum vis Christus sollicitè hortatus sit: Vigilate, & orate ne intretis in tentationem: spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. At illi nec orarunt, nec vigilarunt. Sic imparatos turbo subitus involvit.

Matt. c. 26. vers. 41.

Siracides præmeditationem hanc cumprimis commendans: Fili, ait, accedens ad servitutem Dei, sta in justitia, & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Nam inexpectata plus aggravat, & novitas grande pondus calamitatis adjicit. Quidquid expectatum est diu, lenius accedit. Ideo nihil improvisum esse debet: in omnia præmittendus est animus, cogitandumque non quidquid fieri solet, sed quidquid fieri potest.

Ecclesi. c. 2. vers. 1.

Itaque formetur animus ad intellectum patientiamque

Gymnasium Patientiæ. Pars I.

tiâque sortis suæ, & sciat sibi posse contingere, alteri quidquid contingit. Præsume igitur animo, quisquis discipulum agis in hac scholâ, tibi quàm plurimam esse patiendam. Sed num quis hieme algere se miratur? num quis in mari naufragare? in vehiculo concuti? in viâ cœnosâ collutulari? Fortis est animus, ad quâ preparatus venit.

Vid. quid hac de re part. 3. c. 5. dicamus infra, ubi hæc sup loco, & infra.

At sunt discipuli qui subinde scriptiōnis pensum dant, sed pessimâ fide: quidquid scripti magistro porrigunt, id prius ab alio describunt. Hoc quidem inter Christianos hæc ratio fit. Sunt quidem ignaviæ suæ tam fideles patroni, ut cum monentur, aut corriguntur, cōtinuò soleant obijcere: Quid ego solus vapulo? neque hic, neque iste, nec ille aliter quàm ego. Nec iste talium sermonum patiens est, nec ille ludos se fieri sinit, neque hic omnibus dormit; & illi etiam opponere se audent; nec isti omnium genibus advolvuntur, idque merito. Cur mihi non liceat quod istis, & illis? cur ego unus deterioris sim conditionis, quàm alii.

O malum argumentum, & ô pessimè descriptum! Ita mores alienos quasi describimus, cōsque nostris exprimimus; sic ad prava nos exempla componimus, & in turbâ petire jucundum ducimus. O ridiculi! Quid aliena vitia impatienciæ nostræ patrocinantur? habemus prisæ sanctitatis illustriora exempla quæ imitemur.

Philip. c. 3. v. 17. & 18. Invitat Paulus: Imitatores mei estote fratres, & observate eos qui ita ambulant, sicut haberi formam nostram: multi enim ambulant, quos sepe dico vobis, nunc autem & sens dico, inimicos crucis Christi, quorum finis, interitus. Ergo & clades præmeditandæ, & specimina virtutis nobiliora sunt imitanda.

§. IV.

A. Culpa: Abesse sine causâ, & scholâ divertere.

Quartâ culpa: Abesse sine causâ, & scholâ divertere. Quid hoc aliud, quàm afflictiones fugere, sed modo minimè concessio. Morbo mederi licet, sed remediis legitimis: licet ex mendicitate emergere, sed sine fallaciis & alterius jacturâ: fas est dignitatem tueri, sed illam malè defendere impatienciâ, aut superbiâ. Fit nonnunquam ut pueri metu virgarum è scholis erumpant & pallium in magistri manus relinquunt: ita hi dignitatis gradum defendunt, sed humilitatis ac modestiæ vestem amittunt. O mi superbe Christiane, quàm longè fuisset consultius, aliquid eximinationis perdere, & modestiam retinere.

1. Pet. c. 4. v. 12. & 13.

Hortatur Petrus: Charissimi nolite peregrinari in servore, qui ad tentationem volis sit, quasi novi aliquid contingat; sed communicantes Christi passionibus gaudeate, ut in revelatione mysterii ejus gaudeatis exultantes. Hoc monet: cum fervet afflictio, nolite peregrinari, & à Patientiæ gymnasio divertere aliud: afflictiones fugiendo non effugiuntur. Quod religiosissimè hæc illi scriptor submonens: Multi, ait, querunt tentationes fugere, & gravius incidunt. Per solam fugam non possumus vincere, sed per patientiam & veram humilitatem omnibus hostibus efficiuntur fortiores.

Thom. de Kemp. li. 1. de humit. Christi c. 13. n. 3.

Itaque, inquit Augustinus, quâ hic non sua querit, sed quæ Jesu Christi, labores patientissimè tolerat, promissa fidenter expectat. Paratum est cor ejus sperare in Domino; neque ullis tentationibus frangitur.

Aug. in Psal. 111. post med. mibi pag. 530.

Illud hac in re longè deterrimum est, cum de morbis magi consuluntur, cum incantamenta carminum, devotiones effasciantes, & vanitates magicæ usurpantur. Neque verò hoc aliud est, quàm cacodæmonem sub honestâ larvâ medicum adhibere.

4. Reg. c. 1. vers. 16.

Ochoziæ impio regi Elias vates in os dixit: Hæc dicit Dominus: Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël, à quo posses interrogare sermonem, juleo de lectulo super quem ascendisti, non de-

A scendes, sed morieris. Insuper. Et verò etiam mortuus est. Dignum eo supplicium, qui maleficis artibus carminibusque sanitatem sibi propitiam reddere voluit. Eleganter dixit Augustinus: Vbi homo egrotat, & Deus curat, magnum pietatis & sanitatis indicium est.

Aug. in Psal. 147. post init. mibi pag. 699.

§. V.

Quinta culpa, Rixari aut condiscipulos percutere. Vitarum hoc crimen est in scholis, alterum ab altero pugnis salutare, siquidem hic jurgiorum epilogus frequens est, verberibus confirmare verba. Et quoties illæ voces audiuntur: Nequissime proditor, tu causas, quòd cæsus sum; non gratis hoc feceris: præmium à me spera. Ex Adamo vitiosum traduces sunt, aliorum accusationibus seipsum purgare, omnem culpam à se in alios verbis quàm fucatifissimis amoliri.

5. Culpa: Rixari, aut condiscipulos percutere.

Homini impatienci Mars semper in manu est, nec ei unquam deest, quod in litem & certamen trahat. Sæpe sunt hæcissima, propter quæ non leviter excandescimus, qualia quæ pueros in rixam, & jurgium cōcitant. Minimis sordiditæ rebus exacerbamur. Parum agilis est servus, mensa negligentius posita, aut ruga vestris destructa? morosa & impatiencia se prodit. Imò & tuls alicujus, aut sternutamentum, aut musca parum curiosè fugata, aut clavis servi manibus elapsa, aut javua inurbanè clausa in rabiem nos agit. Et quomodo conicia feremus atque maledicta, quorum aures tracti subfelli stridor offendit, & quomodo famem sitimque perpetiemur, quibus adustum non nihil onus stomachum omnem invertit? Animus malè affectus mirrimis offenditur, adeo ut quosdam aliorum salutat, aspectus, silentium, risus, interrogatio in litem evocent. Nimirum ægra nunquam sine querelâ tanguntur.

Nec continet se impatiencia nostra quîn tempestatem ac cælum, quîn tempestat ac cæli dominum acculit. Iam immodicos imbres, jam frigidis insolentiam, jam nimios ætus, jam hiemis perniciam querimus. Nec consideramus suis ista legibus peragi. Nihil certe nos suspicimus, si digni nobis videamur, propter quos cælum aliter moveatur. Nihil horum in nostram injuriam fit: imò cōtrâ nihil non ad salutem. Sic frustra cum ære litigamus, si serenitatem neget; frustra terram alumniamur, si fruges non surgant; frustra brutis animantibus indignamur, si imperium nostrum detreant; non minus frustra, & magis factè alios accusamus, cum nobis malè est. Quoties jactantur hæ voces: Ille nebulo, trifurcifer ille, ille bipedum nequissimus hoc mihi malum miscuit, hoc mihi infortunium curavit, huic morticino cladem meam acceptum refero.

Ognari veritatis! quisque sibi calamitatis suæ auctor est, quæ quilibet faber fortunæ est: ergo & suum vitium sibi imputet, non aliis. His talibus Epicurus respondens: Alios, inquit, accusare ob calamitatem suam, hominis est ineruditi: seipsum, ejus qui erudiri cepit: nec se, nec alium, erudiri. Præclarissima virtus est, acceptatio sui ipsius, sed rarissima.

Sibi suum vitium imputandum, Epic. Enchir. c. 10.

§. VI.

Sexta culpa, Pingere, dormire, nugæ tractare, per fenestras prospicere. Proprium puerorum est, talos, nuces, imanggulas, & id genus crepundia efflicim amare, & dormire, verò etiam lacrymis ea defendere. Grandis hæc noxa in Patientiæ gymnasio, res fluxas & caducas tanto affectu deperire. Hinc illæ tot lacrymæ, hinc omnigeni dolores. Verissimè dixit beatus Gregorius: Nunquam sine dolore amittitur, nisi quod sine amore possidetur. Iobus facultates omnes, insuper decem liberos, imò & se ipsum anuisse dici potuit, adeo illum dolores & ulcera sibi rapuerunt; nihilominus suo jam panè fueri

6. Culpa: Pingere, dormire, nugæ tractare, per fenestras prospicere. Greg. 1. 1. moral. c. 3. vers. 4.

Iob. 1. 21.
verf. 12.
Greg. 1. 1.
moral. 3.
moral.
Aug. 10. 30.
serm. 105.
de Temp.
moral. pag.
294.

neri superstes hilariter cantat: Sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Substantiam suam, ait Gregorius, mente reliquerat, quam sine delectatione possidebat.

De hoc eodem egregie dixit Augustinus: Iustus naufragus evadit dives & nudus. His divitiis plenus erat sanctus Iob. Nihil in domo remanserat: omnia uno die perierant, quibus opulentus paulo ante videbatur: subito mendicis in stercore sedet, à capite usque ad pedes vermicibus scatus. Quid ista miseria miserius? Quid interiore felicitate felicius? Perdidit omnia illa, quae dederat Deus, sed habebat ipsum, omnia qui dederat, Deum. O Virum patrem, & sanum! O sedentem, & pulchrum! O vulneratum, & sanum! O in stercore sedentem, & in caelo regnantem! & amamus, imitemur: ut imitemur, laboremus. Adjuvat certantem, qui certamen indixit.

Sed unde huic viro as triplex circa pectus, unde illi patientia tanta? Sine dolore perdidit, quod sine amore possedit. Dolorem utique sentiebat, sed facile ferendum; amore ad sua trahebatur, sed moderato. Sic liberos, sic conjugem, sic & divitias habuit, tanquam non utique semper habiturus: & tanquam non futurus ob hoc miserior, si habere desineret.

Rebus creatis uti ac frui, non nimio tamen earum amore capi, hoc opus sine labor. Ideo vociferatur palates regius: Nolite cor apponere. Mortale est omnne mortalium bonum. Quidquid est, cui dominus inscriberis, apud te est, tuum non est: nihil firmum infirmo, nihil fragile aeternum & invictum est. Tam necesse est perire quam perdere: & hoc ipsum si intelligimus, solatium est, æquo animo perdere, quod perituum est.

Quid ergo adversus has admissiones auxilium invenimus? Non tantopere ames amittenda: Noli cor apponere. Animus Dei æmulator supra humana se attollat, nihil extra se sui abiciat: nobiliori origine genitum se sciat, quam ut rebus perituri amorem impendat. Ah, vani! pulchra & suavia sectamur, crepundia & pupas amamus, & cum ludicra hæc nobis eripiuntur, grandi lacrymarum imbre certamus, ingenti scilicet dolore perdimus, quod tanto amore possedimus. Minus amemus hæc fluxa cum possidemus, minus & dolebimus cum perdemus. Quotidie hic amoris affectus substringendus est, & uti Tarquinus rex hortu suo ambulans summa papaverum capita baculo decussit; sic validioribus his affectibus afflicto resistendum, & quam primum exerit caput, suppressendi. Ut minus doleas, minus ama.

§. VII.

7. Culpa
Simulare
morbum.
Aug. lib. 1.
Conf. c. 9.
10. & 11.

Septima culpa, Simulare morbum. Vilitatus scholasticorum dolus est, malle fictè ægrotare, quam seriò laborare. Augustinus adolescentiæ suæ variè iratus, eamque deplorans: Tantillus puer, inquit, & tantus peccator, ludebam pilâ puer, & eo lato impediabar quo minus celeriter discerem litteras; peccabam faciendo contra præcepta parentum & magistrorum. Aulus Persius etiamnum puer, si quando, quod à magistro præscriptum, nescisset, oculos inungebat, & argemate laborare fingebat. Attum fatetur ipse:

Sæpe oculos, memini, tangebam parvus olivo,
Grandia si nollem morituri verba Catonis
Disserere.

Plurima fingunt pueri, ut è scholis evadant. Cum ipsi eas negligunt, exculationem in parato habent, quas magistro obtrudant. Fuit ut magister interrogaret puerum; cur ad rem divinam tam serus venisset? Cui puer: Domine præceptor, debui expectare offam. Mox addidit magister: I nunc, & expecta betulam. Nil promptius pueris quam exculationem culpæ pretertere: Æger fui, non permissus fui, non potui, mille talia comminiscuntur.

Persius
Sat. 3. v. 42.

Iustus est quidem Ionas propheta Niniven civitatem concionibus formare ad poenitentiam. At Ionas velut morbum simulare, imperata dissimulare, iter alio intendere, Niniven declinare, fugam suam Oceano commutare, omnia alia velle quam concionari. Discipulus parum obediens, & qui nimis facile sibi credidit, se non posse, quod potuisset, si voluisset. At mari faviente, ventis furentibus, missus est ex imo gurgite magister Cetus, qui Ionam doceret posse, quod posse se negabat. Mi Iona quam longè aliud est Non velle, & aliud Non posse. Nolle sapissime in causâ est; Non posse præterditur. Profectò plurimâ hoc ipso non possumus, quia nos posse non credimus. Virga nostra amamus ac defendimus, & malumus exculare illa, quam excutere.

Quod posse Cetus docuit.

Quoties ignavum illud audias: Non possum, quid turgetis, Non possum: Ieiunium vires meæ non respondent, inediam non fert meus stomachus; his laboribus ferendis impar sum; assuetæ relinquere non possum; rebus hæcenus concessis carere non possum; quid frustra me villicatis? non possum.

Proscriptæ pridem sunt hæc voces è gymnasio patientiæ. Audire discipulum generose clamantem: Omnia possum. Quâ tandem id ratione? In eo qui moritur. Germani fratres, Zebedæi filii, ad questionem Domini de amarissimo calice perhauriendo, animosè responderunt, Possumus. A nobis contra, cum patientiæ negotium agitur, plerumque illæ pigrorum voces sunt: Non possumus, Non possumus.

Philip. c. 4. vers. 13.

Matt. c. 20. vers. 22.

Atque hoc est, quod patientiam vix unquam è solo addiscamus. Nihilium nobis ipsis & in rem nostram creduli, cum aliquid difficultè & ægrè possunt, mox impudenter vociferamur: Non possumus. E hoc te ipsum tenta, vires tuas severius explora, agè & cogitare, fac quod potes. Nil turpius in Patientiæ gymnasio, quam ad omnium difficultatum occursum hoc tantum opponere, Non possum. Omnia possum, clamat Ulvinus Paulus, Possumus, respondent Apostoli. Verè amanti nunquam excidit hæc voces: Nolo, Non possumus. Si verus amor est, omnia potest, aut verus non est.

Credulitas nostra facit ut patientiam solido non addicamus.

§. VIII.

Octava in scholis culpa, Mentiri aut correctum obmurmurare. Capitalia sunt hæc delicta in scholis, nec nisi virgarum supplicio eluenda. Quod autem in Grammatices aut Syntaxeos scholâ mendacium est, hoc in Patientiæ gymnasio est impatientia. Nam uti mendacium negat quod affirmandum, aut affirmat quod negandum, atque quod nigrum est, ait esse album, sic & impatientia, ubi molestia gravem, è gravi facit intolerabilem. Hoc autem origo est impatientiæ, credere, & nimium pati, tolerare non toleranda, se rem & immerentem vexari. Ita mentitur iniquitas sibi.

8 Culpa: Mentiri, aut correctum obmurmurare.

Psal. 26. vers. 12.

Quantò rectius quisque affligitur, apud animum suum sic ratiocinatur: Quid ais, homo impatientis? ideòne Patientiæ gymnasio nomen dedisti, ut cum quid pateris, insonem te proclamés? Apage has voces: quæcunque patiaris, tu ea centies, sexcenties, millies merebaris pati & graviora. Ignem ac flammam quomodo patieris, si stricturas ignis & scintillas non fers? Amice, non facit tibi Deus iniuriam. Tolle quod tutum est: patere, quod tibi à Deo injunctum est. Tunc ille insons, ille innocens quem optimus pater plus æquo vexet? O bone, quam tibi blandiris, se liberaliter, sed fatue: & lupus cum sis, ovem te esse, stulta tibi credulitas persuadet. Hinc illæ voces: Cur in me solum procella omnis deservit? quæ mea tandem scelera? quid ego feci? Dicam; tu modò patienter me audi.

Non esse obmurmurandum.

S. Antonia. par. 3. l. 12.

Divus Antoninus memorat, Petrum Monachum, post

Exemplo monstratur.

podt & martyrem, apud praesides suos accusatum, quod nefcio qui profani homines in ejus cubiculo sint visi garrientes, & auditi. Eam ob causam Petrus in publico caetu omnium iustus est sui ipsius accusator esse, & poenam ab aliis pronuntiandam, exacte dependere. Fecit; sed sane amaro animo. Non enim conscius sibi erat quidquam hac in re deliquisse, nec ignarus solis hoc suspicionibus in se confictum. Vbi ab alijs digressus in cubiculum rediit, ante imaginem Christi crucifixi madidis sese oculis stetit, atque ut animum querelis exoneraret: Domine, inquit, quid ego feci, quod tam severe puniar quantumvis innocens? Tanto favens candori Christus mox reddidit has voces: Et ego Petre, quid feci? quod tali morte afficiar, quantumvis innocens? Erubuit Petrus, jamque se reum pronuntiavit, si ta innocenti conferretur.

§. IX.

Quid jam ais, querule, quid toties ingeminas: Et ego quid feci? Dic obsecro: Et Christus quid fecit? Et Christi mater quid fecit? *Placitum doloris passu?* Petrus & Paulus Apostoli quid fecerunt? Tot centena millia martyrum quid fecerunt? Tot hominum sanctissimorum calumnijs gravissimis onerati quid fecerunt? Etiamnum tu tuas voces repetis: Et ego quid feci? Quanto rectius dices eam illo ad Domini latus crucifixo, sed respiciente latrone: *Nos qui eum jusse, nam digna factis recipimus.*

Luc. c. 23. vers. 41.

Non aliter & nos sentiamus. Affecti sumus poena? succurrat non tantum quid patiamur, sed quid fecerimus. Si volumus aequi rerum omnium judices esse, hoc primum nobis suadeamus, nemine nostrum esse sine culpa. Hinc enim maxima oritur indignatio: *Nihil peccavi, nihil feci. Imo nihil fateamur. Indignamur alii-*

A qua admonitione aut coercitione nos castigatos, cum illo ipso tempore peccemus, quo adjicimus malefactis arrogantiam, excusationem, contumaciam. Nam, ut optime dixit Fabius, culpam admittam excusare, altera culpa est. Adsoneri bonus gaudet; pessimus quisque correptorem asperimè patitur. Quis autem est iste, qui se proficitur omnibus legibus innocentem? Saepe in causa qua innoxii sumus, punimur pro causa, qua noxii extitimus.

Iosephi proregis Aegyptii fratres insontes erant, cum in carcerem mittendi retraherentur ex itinere, quod scyphum argenteum furati essent. Quid hic dicendum? Si de scypho agatur, plane innocentes erant. Sed laet hic anguis in herba. Furtum longe gravius commiserunt. Non enim poculum argenteum, sed ipsum germanum fratrem suum Iosephum parenti suo furati sunt. Atque hoc furtum ante annos viginti & amplius commissum, vel sero tandem fuerat puniendum. Idem alijs sapissimè contingit.

Gen. c. 44. v. 18. & 19.

Amemus igitur veritatem, & quidquid tandem patiar, cum Iosephi fratribus dicamus: *Merito haec patiamur, quia peccavimus. Veritatem amavit, qui dixit: Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei.*

Gen. c. 42. vers. 21. Mich. c. 7. vers. 9.

Qui vero se insontes credunt, nec tam dira meritos, si hoc solum efficiunt obmurmurando, ut poenas hiant graviores, & nonnunquam geminatas: veluti cum discipulus post virgarum supplicium murmurat, ad virgas jure repetitur. Reos ergo nos esse fateamur, quidquid demum injuriarum aut calamitatum sit tollerandum: Iram Domini portemus, quoniam peccavimus ei. Quisquis discipulum agit in Patientiae gymnasio, quidquid cogatur pati, si discat loqui: Ego quidem iuste, nam digna factis recipio. Hoc est proficere, extrema quaeque se meritum non negare.

G Y M N A S I I
P A T I E N T I A E
P A R S A L T E R A.

CAPUT I.

Afflictio docet Fortitudinem & Fidelitatem.

I X I M V S quae poenarum genera Gymnasii patientiae usurpet. Nempe hoc declaratum est, quae supplicia Deus soleat de hominibus sumere, dum in Orbe hoc degunt. Sic omnes afflictionum species percensuimus.

Nunc porro differendum, quid e poenis his, veluti libris, doctrinae hauriendum, quod emolumentum ex afflictionibus capiendum, quae virtutes inter adversa potissimum discenda. Nam revera in malis melius sapimus; secunda mentem auferunt.

In virtutu choro primè occurrunt in adversis exercende FORTITUDO, & FIDELITAS. Quae vero ratione geminae virtutes istae longè melius in rebus incommotis & asperis, quam in laetis ac prosperis condiscantur, nunc explicabimus.

§. I.

Longè aliter liberos educare solet serius pater, & aliter longè blandiens mater. Patris voces sunt:

Ad scholas puer, ad scholas. Vbi è scholis domum redierit, iterum urget pater, &: Recole, inquit, audita; memoriam exerce; stylum move; paulò podt specimen mihi dabis eorum quae dedicisti. Vbi vero puer ad examen patris citatus, jamque interrogatus haerere, ineptè respondere, Grammaticas leges non callere, incertam tacèdò prodere: hic pater autem colaphis objurgare, aut virgis castigare, aut acerrimè increpare verbis, aut lusus tempore in musaeum velut in carcerem amandare, & acerbis vocibus instare: *Stude, piger. Stude: Stude tuis rebus, & omitte nugas.* Cumque hic ipse puer, antea non nihil & litteris adoleverit, à matre abstrahatur in exteras terras à patre amittitur. Haec tamen omnia bono pueri sunt.

Sicut pater se gerit erga filios.

At vero mater nunquam non blanda & mulcens, eum filiolì madidos videt ocellos: Mi vir, ait, cur nostros liberos flere malumus, & frontem contrahere, quam exportigere? teneri sunt, cur in eos verberibus sevimus? non rarò deteriores fiunt à plagis. Haec matris voces sunt. Neque tantum his blandimentis mascululam virtutem enervat, sed intempti vis etiam mulculis, ac macteolis, irritamentis gulae ac scitamentis filiorum indolem corrumpit, modò enim panem dulciantum, modò similagineum butyro factum, modò placestas & popana furtim ingerit: ita dum mulcet & blan-